

¹ Turpe lucrum est species avarietatis, 22. q. 118. 8. ad 4.

² Turpiloquium est filia luxuria, quia luxuriosi, quorum est cor turpibus delectionibus plenum, & concupiscentiis, de facili ad turpia verba prorumpunt, 22. quæst. 153. 5. ad 4.

¹ Turpitudo duplex, scilicet voluntaria, & involuntaria. Prima est vitiosa, non autem ardua, sed secunda est poenitentia & ardua, scilicet vituperium, 22. q. 144. 2. c.

² Turpitudo duplex, sc. in honestatis, & exterioris defensus. Secunda est in humilitate & misericordia, non autem prima, 22. q. 187. 5. ad 4.

¹ Turret est melior pullus ejus, in columbis autem est converso, 12. q. 102. 3. ad 3.

² Turtur & columba erant sacrificia pauperum in holocaustis propter volatus altitudinem, & in hostiis pro peccato, non autem in pacificis, quia non erant necessitatis, 12. q. 102. 3. ad 9. & 3. q. 37. 3. c. ad 4.

³ Turtur & columba sunt in copia in Iudea. Et significant conjunctionem duarum naturarum in Christo, casitatem & charitatem, 12. q. 102. 3. ad 2. & 3. q. 37. 3. ad 4.

⁴ Tortur solivaga significat contemplationem, & secretas orationes lacrymas. Sed columba gregalis virum astivam, & orationes ecclesiæ publicas, 3. q. 37. 3. ad 4.

⁵ Turtur significat prædicationem & confessionem fidei, per suam loquacitatem. Sed columba significat simplicitatem & mansuetudinem, 3. q. 37. 3. ad 4.

V

¹ Vacuum non fuit ante creationem, nec post, quia vacuum non est tantum negatio, sed privatio, id est spatum capax corporis sine corpore. Nec fuit possibile, nisi potentia creantis, 1. qu. 46. 1. ad 4.

¹ Vagatio mentis in oratione tollit frumentum ejus. Et est

peccatum ex opposito tantum, 22. q. 93. 1. 3. & ad 3
2. Et effilia acedie, 21. qu. 35. 4. ad 2. & ad 3.

Vapor non ascendit ad cacumina querundam montium, 1. q. 68. 2. c. 6.

Varro secundum August. dicit, quod est Deus anima mundi, mori, & ratione mundum gubernans, 1. q. 1. c.

¹ Vas quandoque dicitur instrumentum operandi aliquid, 3. q. 62. 3. ad 1.

² Vasa facta in necessitate ecclesiæ, quædam materiam tantum possunt vendi integra ad usum ecclesiæ. Si autem vadantr ad alium usum, fragrant, præmisa oratione. Non autem vendi possunt ratione consecrationis, ut sc. pro ea aliquid plus exigatur, quia similitudine efficit, 12. q. 100. 4. c. ad 2. & ad 3.

Ubique esse convenit soli Deo, 1. q. 8. 2. 4. 0. & q. 16. 7. ad 2. & q. 52. 2. c. & q. 102. 1. c.

¹ Velletas, quæ secundum quodam est voluntas incompleta, est de impossibili, quia sc. aliquis vellet illud, si esset possibile. Voluntas autem completa non est nisi de possibili, quod est bonum volenti, 12. q. 13. 5. ad 3. & q. 21. 4. c.

Velocior in fine est motus naturalis, & tardior in principio, motu autem violentius & converso, 12. q. 34. 6. c. ad 2.

¹ Volum templi duplex, scilicet interius ante sancta sanctorum, & exterius. Secundum scitum est in passione Christi, non autem primum, 12. q. 102. 4. ad 4.

² Volum templi habebat quatuor colores, per quos quatuor elementa designabantur, quia non impedient a divinis, scilicet byssum, per quod designatur terra, quia byssus, id est lumen, de terra nascitur; purpura, per quam significatur aqua: siebat enim purpureus color ex quibuscum conchis, quæ inventa sunt in mari; hiacintheum, per quem significatur aer, quia habet aereum colorem;

& coccum bis tintum, per quem designatus ignis. Vcl pur colo-

colores ejus quatuor designantur quatuor virtutes, sc. quia velut erat ornatum byssu, ad designandum carnis puritatem; purpura autem ad figurandum passiones, quæ sancti sustinuerunt pro Deo; coccobis tintu, ad figurandum charitatem geninam, Dei, & proximi; hiacinthum autem significabatur coeli letis meditatio, 12. q. 102. 4. ad 4. & ad 8.

Venatio, aucupi, & pescatio sunt a natura; ideo sunt secundum se licita, 1. q. 26. 1. c. & 22. q. 64. 1. c.

¹ Venalium rerum pretium consideratur secundum usum hominis, non autem secundum gradum naturæ rerum, 22. q. 77. 2. ad 3.

² In illis est peccatum, quæ bis venduntur. Quod patet in iis, quorum usus non est aliud a se ipso, in quibus rebus, qui rem vendit, vel mutuat, cum in hismodi transactis dominum ad accipientem, vel rem bis vendit, & est in venditionibus ad credentiam, dum plus pro dilatatione volunt accipere, vel vendit quod non est. Et utrumque est usurarium, & peccatum, 22. qu. 78. 1. o.

³ In domo autem sunt duo, sc. substantia, & usus. Sed aliud est habere domum, & aliud non domo. Unde separatum possessionem vendere fine domus venditione, & ita in omnibus aliis hismodi. Unde si aliqua sunt, quæ consistunt in ipso usum tantum, & usus eorum est distractio, non potest fieri id quod de domo, 22. q. 78. 1. o.

⁴ Denarius vero utimur distractendo, & frumento consumendo, & ideo si usum vendis, bis vendis, 22. q. 78. 1. o.

⁵ Vendere ad terminum secundum iusti pretii quantitatem, non est usura. Si autem ceteris paribus, fiat ultra iusti pretii quantitatem propter temporis expectationem, est peccatum usura, 22. q. 78. 1. o. & 2. ad 7.

⁶ Vendens scienter rem, qua deficit in specie substantia, quantitate, vel qualitate, pec-

cat. Non autem vendens ignoranter. Sed cum sciret, tenetur recompenfare, 22. q. 97. 2. o.

⁷ Vendere carius quam emit est licitum, meliorando rem, vel sumptuorū pretium ratione loci vel temporis, vel propter periculum transferendi, vel faciendi fieri, 22. q. 77. 4. ad 5.

⁸ Illa superabundantia, quæ ex iusta permutatione seu venditione accidit, non habet vitium iniquitatis. Alias non fuerit venditio, vel remertia, iusta, 22. q. 77. 4. ad 1.

⁹ Vendere rem plus morabiliter, quam valeat simpliciter sibi, vel ipsi vendenti, non licet, quamvis lex humana permittat citra dimidium, 22. q. 77. 1. o.

¹⁰ Vendens non tenetur dicere publice vitium rei, nec in particulari, nisi propter dampnum, vel periculum, 22. q. 77. 3. o.

¹¹ Vendor non tenetur dicere clementibus abundantiam venalium futurorum per adventum aliorum mercatorum, nec minuere pretium, 22. q. 77. 4. ad 3.

¹² Mensuras venalium oportet esse diversas in diversis locis, & eas infra iuri publica autoritate, vel consuetudine, 22. q. 77. 1. ad 2.

¹³ Venter adulteria potantis a quæ zelotypæ, semper intuscebat, 12. q. 102. 2. ad 3.

¹ Venus agit ex insidiis, & furor intellectum multum sapientis, 22. q. 55. 8. ad 1.

² Venus dicitur ab Aristotele dolosa, & corrigit eius varia, secundum quandam similitudinem, inquitur subito surripit, sicut & in dolis agitur, non ramen per astutas, sed magis per violentiam concupiscentiae, & delationis, Ibid.

³ Verberare hominem nulli licet, nisi habent potestatem supra eum, ut pater supra filium, & dominus supra servum, 22. qu. 65. 2. o. & quæst. 72. 2. ad 2.

⁴ Verbofitas, curiositas, importunitas, inquietudo, & insabilitas.

stabilitas loci, vel propositi pertinet ad evagationem mentis; ideo oriuntur ex accidia, 22. q. 33. 4. ad 3.

1. Verbum proprio importationem formae exemplaris, quia est ars, 1. q. 3. 8. 2. ad 2. 2. Verbum cordis importat alicuius procedens ab intellectu, ut constitutum per operationem eius, 1. q. 27. 1. c. & q. 28. 4. ad 2. & q. 34. 1. c.

3. Verbum est ipsum intellectum, id quod concipiatur, 1. q. 22. 1. c. & q. 28. 4. ad 1. & q. 34. 3. c.

4. Quicunque intelligit, ex hoc ipso quod intelligit, producit aliquid intra ipsam, scilicet verbum, 1. q. 27. 1. c.

5. Verbum in anima sine aequali cognitione esse non potest, 1. q. 93. 7. c. ad 3.

6. Verbum cordis significatum verbo oris est concepcionis intellectus, ex vi intellectiva proveniens, vel ex eius notitia procedens, 1. q. 27. 1. c. & q. 28. 4. ad 1. & q. 34. 1. o. & q. 207. 1. c. & 12. q. 93. 1. ad 2.

7. Nihil implicans contradictionem potest dici verbum, 1. q. 25. 9. c. fi.

8. Verba tenent precipuum locum inter signa, quibus homo aliquid significat alteri, 22. q. 55. 4. ad 2. & qu. 72. 1. c. & qu. 110. 2. ad 2. & 3. qu. 60. 6. c. ad 1. & ad 2.

9. Verbis ut signa inferunt multa dama, & in verbo homo facile delinquit; sed secundum suam essentiam, id est ut soni, non nocent nisi auditio, scilicet clamando, 22. q. 72. 1. ad 1. & q. 89. 2. c. fi.

10. Verba ut signa inferunt multa dama, & in verbo homo facile delinquit; sed secundum suam essentiam, id est ut soni, non nocent nisi auditio, scilicet clamando, 22. q. 72. 1. ad 1. & q. 89. 2. c. fi.

11. Verbum nostrum mentis manet, non autem verbum vocale. Sed neutrum sufficit, verbum vero divinum manet, & sufficit, 1. q. 37. 1. ad 2.

12. Verbum Dei est tantum unum perfectum, & idem quod essentia, ideo est filius. Non autem verbum nostrum, nisi metaphorice, quia est multiplex,

imperfictum, & accidentia, 1. q. 27. 2. ad 2. & q. 33. 2. ad 3. & qu. 34. 2. ad 1. & 3. c.

13. Diversitas objectorum diversificat speciem verbi & amoris, 1. q. 93. 8. c.

14. Verbum duplex, scilicet verbum vocale & mentale; primo responder spiritus corporalis, secundo vero spiritus animalis, 1. q. 27. 1. c.

15. Verbum triplex, scilicet verbum cordis, vocis, & habens imaginem vocis, 1. q. 27. 1. c.

16. Verbum proprio dicuntur tripliciter, scilicet conceptus mentis, vox significativa ejus, & imaginatio vocis. Improprie vero dicuntur verbum res significata vel effecta verbo, 1. q. 34. 1. c.

17. Verbum ut significat conceptum mentis, est in Deo proprio, secundum alias vero significations ejus, est in Deo metaphorice tantum, 1. q. 34. 1. c. ad 1. & q. 16. 2. ad 5.

18. In divinis est tantum unum verbum, 1. q. 27. 5. ad 3. & q. 27. 4. 1. c. & q. 41. 6. o.

19. + Verbum in divinis propriè dicuntur personaliter tantum, non autem essentiale, 1. q. 34. 1. o. & 12. q. 93. 1. ad 3.

20. Verbum est in divinis ab eterno, & non tantum ratione incarnationis ejus, 1. q. 34. 1. ad 2.

21. Verbum in divinis proprio convenit soli Filio, figurative autem convenit Spiritui sancto, in quantum manifestat Filium, 1. q. 34. 2. o.

22. Deus eodem modo dicit se, & omnia alia, eriam creaturas, 1. q. 34. 2. ad 3. & 3. c. & q. 37. 2. ad 3.

23. Verbum Dei respectu non entium est expressivum tantum, sed respectu entium est etiam factivum, 1. q. 34. 3. ad 5.

24. Verbum Dei respectu creaturarum est expressivum, & operativum, sed respectu eorum, quia sunt in Deo, est expressivum tantum, 1. q. 34. 3. c.

25. Verbum principaliter referunt ad patrem, & quasi per se, sed ad creaturas referunt

consequenter & quasi per accidentem, 1. q. 34. 3. o.

26. Verba significantia aliquid devotionis existant mentes, & praecipue minus devotas. Sed verba pertinientia ad alia distractura mentem, & impediunt devotionem, 22. q. 83. 12. ad 2.

27. Verba & participia dicuntur de Deo ratione aeternitatis, qui continet omne tempus, 1. q. 13. 1. ad 3.

1. Verecundia non est virtus proprie, sed large, in quantum est passio laudabilis, 22. q. 144. 1. ad 5.

2. Et timor turpitudinis exprimatur. Et principaliiter respicit vituperium, sed recipit culpam consequenter; & hoc dupliciter, scilicet cessando, & celando, 22. q. 116. 2. ad 3. & qu. 144. 1. c. ad 2. & 2. o. & 4. corp.

3. Verecundia non est timor de ipso actu peccati, sed de turpitudine, vel ignorantia, vel convicio, vel opprobrio, 12. q. 41. 2. c. ad 2. & 3. & q. 42. 1. ad 4.

4. Homines maxime verecundantur de actibus veneris, etiam in matrimonio, & de dignitate eorum, 22. q. 151. 4. c.

5. Verecundia non est de operibus virtutum, nisi per accidentem, ratione falsae opinionis, vel propter notam presumptiōnis vel similitudinis, 22. q. 144. 2. ad 3.

6. Est ab illo, quorum testimonium est majoris ponderis propter certitudinem, & restringit iudicium, scilicet a sapientibus & virtutibus, vel ex cognitione, scilicet a notis & coniunctis, vel propter effectum nocentis, vel juventis, 22. q. 144. 3. o.

7. Aliqua peccata graviora sunt minus verecundabilia, quia tamen sunt minus turpia, vel quia se habent in excessu temporalis boni, 22. q. 116. 2. ad 3. & q. 144. 2. ad 4.

8. Verecundia est principium emendationis, quia in principio erubescimus oculos hominum, in fine vero oculos rationis & Dei, 22. q. 144. 4. ad 4.

9. Verecundia celat turpem

actum, sed erubescit cetera & turpi actu, vel utraque propter timorem vituperii, 22. q. 144. 2. c. fin.

10. Verecundia jacit prima temperantiae fundamenta, secundum Ambrosium, in quantum sc. incutit hororem turpitudinis, 22. q. 144. 4. ad 4.

11. Ex sapienti verecundari causatur virtus, qua vitantur turpia, non autem virtus, qua quis verecundetur; tamen sic disponit, quod verecundaretur si turpia ageret, 22. q. 144. 1. ad 5.

12. Verecundia non est in pessimis, quia peccatum non reputant ut turpe. Nec est in virtutibus & fenibus, quia non apprehendunt illud possibile fibi, nec est difficile eis ad vitandum, 22. q. 144. 4. o.

13. Convenit fenibus & virtutibus conditionaliter tantum, scilicet, quia verecundarentur, si aliquid turpe agerent, 1. q. 95. 3. c. fin. & 22. q. 144. 4. c. 1. ad 2. & 4. c.

14. Carent verecundia homines in peccatis profundati, quibus sua peccata non displicant, sed magis de eis gloriantur, 22. q. 144. 4. c.

Quidam fuit, qui non verecundantur alios contristare, 22. q. 116. 1. c.

1. Veritas ostupiciter definitur, 1. q. 16. 1. c. fi.

2. Ratio veritatis consistit in adequatione rei & intellectus, 1. q. 21. 2. c.

3. Prior est in intellectu, quam in rebus, 1. q. 16. 1. o.

4. + Veritas magis fundatur in esse rei, quam in essentia rei, 22. q. 109. 1. c.

5. Dicit relationem, quia esse ordinatur ad intellectum, sicut bonitas ad appetitum, 1. q. 16. 1. 3. c.

6. Veritas dicitur primo de intellectu, de enunciatione veritatis, in quantum est signum ejus, de re autem ut de causa, 1. q. 16. 2. 8. c.

7. Veritas non entium, ut chimera, vel aliorum hujusmodi, est tantum in intellectu, & ab eo caufatur, 1. q. 16. 3. ad 2. & 3. ad 3. & 7. ad 4.

8. Ad

8 Ad veritatem locutum est res significata, & modus significandi, 1. q. 39. 4. s. c.

9 Veritas enunciabilium non est aliud quam veritas intellectus, quia enunciabile ut est in intellectu, habet per se veritatem; sed in voce est verum, quia significat veritatem intellectus, non autem per veritatem in enunciabili existentem, 1. q. 16. 7. c.

10 Eadem est veritas, & retinaculum communium principiorum apud omnes, & aequaliter nota, sed in ratione speculativa eadem est, non autem aequaliter nota in conclusionebus; in practica vero ratione nec est eadem, nec aequaliter nota, 12. q. 94. 4. c.

11 Veritas triplex, sc. cognitionis naturalis, infusa, & acquisita, 1. q. 60. 1. ad 3

12 Homo pertinet ad cognitionem veritatis tripliciter, scil. capiendo a Deo, ab homine, & per studium; primo est necessaria oratio, secundo auditus, tertio meditatio, 22. q. 180. 3. ad 4

13 Veritas quadruplices, scil. virtus, doctrina, iustitia, & locationis, 1. q. 16. 4. ad 3. & q. 21. 2. ad 2. & 22. q. 109. 3. ad 3

14 Veritas est in intellectu Dei proprie & primo, sed in intellectu nostro est proprie, & secundario; in rebus autem est secundario, & improprie, 1. q. 16. 7. 8. c.

15 Deus est veritas, 1. q. 16. 5. o. & 12. q. 3. 7. c.

16 Deus est summa, maxima, & prima veritas, 1. q. 16. 5. c.

17 Veritas in divinis sumitur tripliciter, scil. proprie, id est aequalitas intellectus Dei ad essentialiam eius principaliter, & ad creaturas consequenter; & metaphorice, id est summa imitatio principii; primo modo dicitur tantum essentialiter, secundo autem personaliter, & convenit soli filio, 1. q. 16. 5. ad 2. & q. 39. 8. c.

18 Anima non iudicat de omnibus rebus secundum quocunque veritatem, sed secundum primam veritatem, in-

quantum resulatur in anima, scil. ut in speculo, secundum prima intelligibilia, 1. q. 12. 1. ad 2. & q. 16. 6. ad 1. & q. 64. 5. c. & q. 88. 3. ad 1. & 12. q. 93. 2. c. & 22. q. 173. 1. ad 2

19 Omnis veritas est a Deo, 1. q. 16. 3. ad 3

20 Veritas prima est finis omnium desideriorum, & gloriae nostrarum, 22. q. 4. 2. ad 3

21 Omnes res sunt verae una veritate, scil. Dei, sicut principio effectivo, & exemplari, sed multis formaliter, 1. q. 16. 6. o. & 12. q. 93. 1. ad 3

22 Qualiter veritas, prae-

primaria, est aliquo modo ma-

tibilis, 3. q. 16. 8. o.

23 Veritas qua sicut dicitur, & qua verax dicitur, est virtus, non autem qua verum dicitur, sed objectum & finis virtutum, 1. q. 16. 4. ad 4. & 17. 1. c. & 22. q. 109. 1. o.

24 Hac virtus non est virtus theologica, nec virtus intellectus, sed est virtus moralis; & medium eius est inter superbum & diminutum, & hoc tripliciter, scil. ex parte aditus, & ex parte objecti, 22. q. 109. 1. ad 3

25 Et est specialis virtus, 22. q. 109. 2. o.

26 Ad virtutem veritatis per-

tinet, talem se exhibere extre-

ma per signa exteriora, sc. verba, & facta, quia 1. q. 109. 1. c. ad 3. & 2. c. & 3. ad 1. & ad 3. & q. 110. 1. c.

27 Hac virtus est pars anne-

xa iustitiae, quia utraque est ad alterum, & utraque aequaliter con-

stituit, sed iustitia secundum debitum legale, veritas autem secundum debitum morale, 22. q. 109. 3. o.

28 Et declinat plus in minus quam in maius, non quidem negando verum, sed affirmando, 22. q. 109. 4. o. & q. 120. 3. ad 5

29 Veritas vitæ est communi-

nis ad qualibet virtutem, 22. q. 109. 2. ad 3

30 Veritas amatorem per se, sed

adverso, ad laetitiam; sed pot-

est esse sine peccato properali-

quam necessitatem; sed prohibi-

etur in lege veteri properali-

attitatem, 12. q. 102. 6. ad 6. &

21. q. 169. 2. ad 3

31 Veritas creata est major ani-

adama secundum quid, ut per-

ut per speculum, secundum prima

intelligibilia, 1. q. 12. 1. ad 2. &

q. 16. 6. ad 1. & q. 64. 5. c. & q.

88. 3. ad 1. & 12. q. 93. 2. c. & 22.

q. 173. 1. ad 2

32 Verum dicitur dupliciter,

sc. verum veritate essentialia, &

verum veritate proprietatum,

1. q. 68. 4. c. & 22. quæst. 77. 2.

ad 1

33 Ens est de ratione veri, non autem converso; ideo verum non potest intelligi, non intellecto ente, sed bene & con-

verso, non autem vero non ex-

sistente, 1. q. 16. 3. ad 3

Vespertino circa terram volat; ideo significat preditos scientia facultari, qui sola terrena sapient, 12. q. 102. 6.

ad 1. fin.

1 Vestigium Trinitatis atten-

ditur secundum appropriata, per quæ veniri potest in Trini-

tatem personarum, 1. q. 45. 7. ad 1

2 Tres partes eius diversimo-

de assignantur a diversi, qua-

tamen reducentur ad principi-

um, medium, & finem, 1. q.

45. 5. o.

3 Et representat causam ut

causa tantum, imago autem

representat etiam quodam for-

matum causæ, 1. q. 45. 7. c. &

q. 93. 6. c.

4 Vestigium Trinitatis est in

creatura secundum quod imita-

tor perfectionem Dei, seu con-

sequitur esse perfectum, 1. q. 5.

5. o. & q. 45. 7. o.

5 Est in qualibet creature, in

quantum est creatura, habens for-

mant & ordinem, licet propri-

ta sit tantum in individuis

substantiæ, 1. q. 45. 7. o. & q.

93. 6. c.

6 In vilium vestimentum pot-

est esse peccatum inanis glo-

riæ & avaritiae; & virtus hu-

militatis, signum contemptus

mundi, pœnitentie, & tristitia,

12. q. 169. 1. c. ad 2. &

q. 109. 6. o.

7 Virtus est, quod vir ve-

stiator veste mulierum, vel e-

st properito, ad laetitiam; sed pot-

est esse sine peccato properali-

quam necessitatem; sed prohibi-

etur in lege veteri properali-

attitatem, 1. q. 102. 6. ad 6. &

21. q. 169. 2. ad 3

8 Vexationem redimere suam

lacet, juris ordine non præter-

missio, 22. q. 66. 5. ad 3. & q.

100. 4. ad 3

Ugo de sancto Victore non

est auctoritatis, 1. q. 1. 10. ad 2.

& 22. q. 5. 1. ad 1. & 3. qu. 45. 2. c.

& q. 50. 4. c.

9 Non oportet quod qui va-

dit per viam, in quoilibet pa-

tu cogite de fine via, 12. q. 1.

6. ad 3

10 Homini datur longior via

quam angelo, quia magis distat

a Deo per cognitionem, 1. q. 52.

5. ad 1

Vicem Dei gerunt homines

in commissis hominum juris-

dictiōnē, non autem quoad

omnia, ut in insitūtis a solo

Deo, sicut in matrimonio, &

huiusmodi, 12. quæst. 100. 8. ad

3. fin.

Vigilantia est idem quod soli-

citudine, & pertinet ad pruden-

tiā, 22. q. 47. 9. o.

Vigilare cum aliquis vult diu

de sero, ex quo sequitur quod

non vadat hora matutinali ad

ecclasiā, tunc adīs iste interi-

or vel exterior per accidens

se habet ad peccatum omisso-

nis, 12. q. 71. 5. c.

Vigiles, & cursores, & alii

huiusmodi de suo labore vi-

ventes intelliguntur de labore

manuum suarum vivere, 22. q.

187. 3. c.

1 Vindictio est virtus spe-

cialis, quia ad hoc natura in-

clinat, 22. q. 108. 2. o.

2 Confitit in medio duorum

victorium, scil. crudelitatis &

fætūtæ secundum excessum; &

remissione secundum defectum,

22. q. 108. 2. ad 3

3 Naturalius est homini ap-

petere vindictam in injuriarum

illatarum, quam ab hoc defice-

re, quia vix aliqui nimis parvæ

videntur injuria sibi illata, se-

condum Sallustium, 22. q. 157.

2. ad 2

4 Vindictio & inflatio pos-

se properanti est licita, si sic

properbit bonum, scil. vel emen-

ationis, vel cohibitionis, vel

quietis aliorum, cum aliis debi-

bitis circumstantiis, non an-

tem si fit ex odio, vel prin-

cipaliter intendatur malum pec-

cantis, 22. q. 108. 1. o. & 3. c. &

q. 158.

q. 15. 7. c. ad 3. & 2. c. & 3. o. &
3. q. 15. 9. c.
5 Fortitudo disponit ad vi-
dētam removendo prohibebis,
zēlis autem importat primam
radicem eius, quia actus cuiuslibet
virtutis procedit ex radice
charitatis, 12. q. 10. 2. ad 10. &
22. q. 108. 2. ad 2

6 Vindictatio debet fieri per
privationem eorum, quæ pec-
cans diligit, sc. per mortem,
verbēta, talionem, vincula, car-
cerem, servitutem, damnū,
exilium, ignominiam, & huius-
modi, 22. q. 108. 3. o.

1 Vinum vitiis est proprie-
num, alia vero per similitudi-
nem eius, 3. q. 74. 5.c. ad 1

2 Calefacit, & latifacit, 22.
q. 147. 8. ad 2. 8. 3. q. 74. 5.o.

3 Ufus vini est illicitus per
accidens tantum, sc. vel pro-
pter conditionem eius, qui fa-
cilitat lāditur ab eo, vel pro-
pter excessum, vel votum, vel
stendalum, 22. q. 149. 3. o.

4 Vinum antiquitus mul-
ieres apud Romanos non bibe-
bant, secundum Valerium, 22.
q. 149. 3. c.

Violari quæcumque non lice-
bat, dicebant antiqui us san-
cta, vel sacrosancta, ut muri ci-
vatis, & persona in dignitate
constituta, 3. q. 60. 1. ad 2

1 Violentia est a principio
extrinseco nil conferente eo
quod vim patitur, ut sc. sic
patiatur, id autem fit quantum
ad inclinationis suum, ut si la-
pis projiciatur sursum, qui in-
clinatur deorsum ferri; secun-
do quoad modum tendendi, ut
si lapis velocius quam sit eius
inclinatione projiciatur deorsum,
22. q. 175. 1. c.

2 Violentia nemini convenit,
nisi per publicam potesta-
tem, 22. q. 68. 8.c.

3 Virginitas est specialis vir-
tus, 12. qu. 64. 1. ad 3. & 22. q.
152. 1. ad 1. & 3. o. & q. 155. 1.c.
ad 3

4 Dicitur a virore, quia im-
portat immunitatem a concu-
piscētate adiunctione circa de-
lelationes veneras, 22. qu.
152. 1. c.

3 Secundam Augustinum est
in carne corruptibili incorru-

ptionis perpetua meditatio, 22.

q. 152. 1. ad 1

4 Virginitas quoad suum ma-
teriale, idest pro incorrupcio-
ne signaculi, vel irresolutione
feminis propter delationem,
est a natura, sed quoad suum
formale, idest pro habitu, quo
quis proponit, seu elegit per
petuo servare integratē men-
tis, & corporis vel fine vo-
to, vel praecepte cum voto,
est ex gratia Dei, 22. qu. 152.
3. ad 1

5 In delectatione venera sunt
tria, sc. violatio signaculi vir-
ginalis, resolutio feminis de-
lectationem causans, & propo-
situm hujus; remoto primo fe-
tus ad virginitatem per acci-
dens, remoto secundi se ha-
bet ad eam materialiter, re-
motio tertii se habet ad eam
formaliter & completive, 22. q.
152. 3. ad 3. & 3. o.

6 Virginitas perdita non po-
teat reparari ratione prætentis,
sed bene quoad omnem inte-
gritatē, operante Deo, &
quod virginitatis propositum;
nulla ramen potencia fieri pot-
est, ut que corrupta est, non
corrupta fuerit, 1. q. 154. ad 1.
& 22. q. 152. 3. ad 3

7 Corruptio triplex, sc. cor-
poralis tantum, idest fratio n-
signaculi virginalis, vel refolu-
tio feminis quæcumque modo,
& corruptio mentis tantum, id
est contentus in rem veneram
fine opere, & utraque simul, ia-
terna amittit virginitas irre-
parabiliter, in secunda repa-
rabiliter, in prima vero nul-
lo modo, 22. q. 152. 1. o. & 3.
ad 3

8 Virginitas & pudicitia sunt

in anima essentialiter, in car-
ne vero materialiter, 22. q. 152.
1. ad 1

9 Virginitas se habet ad caffit-
atem, sicut magnificientia ad li-
beralitatem, 22. q. 152. 3. c. f. &
ad 5. & q. 15. 5. c.

10 Virginitas est illustrior
partio gregis Christi, secun-
dum Cyprianum, & supre-
mum decorum sibi vendicat
secundum Ambrosium, quia
est supremus gradus tempera-
tus, & est virginum sublimior

gloria, per comparationem ad
viduas, & conjugatas, 22. q.
152. 1. ad 1

11 Virginitas est maxima
virtus, non quidem simpliciter,
sed in genere castitatis,
scilicet castitatis virginitalis,
conjugalis, & viduatalis, non
autem est maxima virtutum
simpliciter, quia est minor
virtutibus theologicis, & re-
ligione, quarum adus est ipsa
occupatio circa res divinas;
& ideo præferuntur virginitati,
22. qu. 152. 3. c. ad 5. &
4. 5. o. & qu. 152. 2. ad 2. & qu.
152. 1. o. & 4. c. ad 1. & qu. 152. 1. o.

40

12 Conjugatus potest esse
melior virgo duplicitate, sc.
si habeat animum magis paratu-
rum ad virginitatem, si oportet,
licet non eam habeat in
opere, sed in solo habitu; &
propter aliquam aliam excelle-
lentior virtutem, 22. q. 152.
4. ad 1. & ad 2

13 Virginitas non opponitur
luxuria nec extremum, sed
sicut medium, 22. qu. 152. 2. ad 2.
2. ad 2

14 Virginitas ut virtus non
potest amitti sine peccato, quia
firmata est per votum, 22. q.
152. 2. ad 4

15 Quoad suum formale
potest reparari per poenitentiam,
& semper est cum ca-
teris virtutibus, non autem
quoad materiale eius, 22. q.
152. 3. ad 2. & 3. & 3. q. 89. 3. ad 1

16 Fratio signaculi virginali-
& non per aliam virtutem,
12. q. 155. 4. ad 1

17 Duplex, sc. vera, & falsa,
vel simulata, 22. q. 152. 7. ad 3

18 Dicitur dupliciter, sc.
vera, & falsa, 22. q. 152. 1. c.

19 Duplex, sc. propria, &
aliena, 3. q. 43. 3. o.

20 Habitus moralis habet ra-
tionem virtutis, in quantum ra-
tioni conformatur, 12. qu. 58.
2. c. fin.

21 Virtus simpliciter dicitur
amor, secundum Aug-
ustinum, quia dependet a voluntate, cu-
mum prima affectio est amor,

12. q. 56. 2. ad 1. & q. 62. 2. ad 3

22 Virtus secundum Augus-
tinum, est ordo vel ordinatio amoris,
quia per eam amor in nobis

ad modum agendi, 12. q. 55. 1.
2. 3. c. & q. 56. 1. c. & q. 66. 3. c. &
22. q. 51. 1. ad 2. & q. 152. 2. c.

23 Quandoque sumitur pro o-
mnī quod potest esse princi-
pium operationis, vel mortuus,
12. q. 26. 2. ad 1. & q. 41. 1. ad 1

3 Importat directa disposi-
tionem habentes se convenien-
ter, secundum modum sua na-
turæ, sed consequenter impor-
tat bonitatem, 12. q. 71. 1. o.

4 Est dispositio perfici ad o-
ptimum, in quantum dicit o-
perationem, per quam res fi-
nem suum consequitur, 12. q.
110. 3. o. & 22. q. 23. 7. c.

5 Omnis virtus humana po-
tentia rationalis est habitus;
sed potentia naturalis est sua
virtus, 12. q. 55. 1. o. & q. 56. 3. c.

6 Quandoque virtus dicitur
id ad quod est virtus, sc. vel
objectionum virtutis, vel actus
eius, sicut fides dicitur quandoque
id quod creditur, quandoque vero ipsum credere,
quandoque autem ipse habitus
quo creditur, 12. q. 55. ad 1

7 De ratione virtutis huma-
na est habitus operativus, &c
bonus, 12. qu. 55. 2. 3. o. & q. 56.
1. c. & qu. 71. 1. ad 2. & 22. qu. 58.
1. c.

8 Principale in virtute est
elecio, 22. q. 154. 3. ad 4

9 Ubi est speciale impedimentum
rationis, ibi oportet esse speciale virtutem, 22.
q. 149. 1. z. c.

10 Virtus est bona seipso,

& non per aliam virtutem,
12. q. 55. 4. ad 1

11 Duplex, sc. vera, & falsa,
vel simulata, 22. q. 152. 7. ad 3

12 Dicitur dupliciter, sc.
vera, & falsa, 22. q. 152. 1. c.

13 Duplex, sc. propria, &
aliena, 3. q. 43. 3. o.

14 Habitus moralis habet ra-
tionem virtutis, in quantum ra-
tioni conformatur, 12. qu. 58.
2. c. fin.

15 Virtus simpliciter dicitur
amor, secundum Aug-
ustinum, quia dependet a voluntate, cu-
mum prima affectio est amor,

12. q. 56. 2. ad 1. & q. 62. 2. ad 3

16 Virtus secundum Augus-
tinum, est ordo vel ordinatio amoris,
quia per eam amor in nobis

C C OR.

ordinatur , 12.q.55.1.ad 4.& q.
62.1.ad 1

17 Secundum Aug. est bonus usus liber arbitrii . quia virtus ordinatur ad eum sicut ad proprium actum , 12.q.55.1.ad 2
18 Secundum Aug. est bona qualitas mentis , qua refite vivitur , qua nullus male utitur , quam Deus in nobis sine nobis operatur ; qua definitio tantum virtutis rationem complebitur ; & convenienter cuilibet virtuti praeferit ultimam partem , qua convenienter virtutis infusa tantum , 12. q. 55. 4.0 . & 22.q.168.2.ad 2

19 Virtus ut est in concep- scibili , vel in irascibili , nihil aliud est , quam quedam habitualis conformitas earum ad rationem , 12.q.56.4. c.fin. & q.92.1.c

20 Virtus universaliter est , quae bonum habentem , & opus eius reddit bonum ; & hoc duplicitate , vel materialiter tantam , ut virtutes intellegentes ; vel formaliter , ut virtutes morales , 22.q.17.1.c. & q.47.4.c.& q.58.1.c

21 Virtus dicitur ultimum potentia , quia ad illud potentiā ordinatur , sc. ad ob- jectum , quia ibi virtus sumitur pro objecto , 12.q. 55.1.ad 2. & 3.c. & 22.q.23.3.ad 2

22 De ratione virtutis est , quod se habeat tantum ad bonum , 22.q.1.3.ad 1. & qu.4.5. c.& qu.23.7.c. & qu.51.1.c. & qu.81.4.c.& qu.117.6.c.ad 2. & 3.q.7.6.ad 1

23 Objectum cuiuslibet vir- tuts est bonum circa propriam materiam . Sed virtutes nominatae ab aliqua generali condi- tione virtutum illam fibi ma- teriam specialiter vendicant , in qua difficultatum & optimum est conditionem huma- modi observare ; sicut fortitu- do pericula mortis , temperan- tia delectationes tactus , & fo- brietas mensuram circa de- lationes cibi & potus , 12. q. 63.4.c. & 22.q.149.1.c.princ.

24 Virtus vera & simpliciter ordinat ad principale bonum . Sed virtus vera & secundum quid , & imperfecta ordinat ad

particulare bonum . Falsa ve- ro virtus abducit a principali bono . Sicut non est vera vir- tus avarorum prudentia , qua excogitant diversa genera lo- colorum , & avarorum justi- tia , qua gravium dannorum metu contempnunt aliena , & avarorum temperantia , qua luxuriae , qua sumptuosa est , cohobent appetitum , & avarorum fortitudo , qua , ut ait Horatius , per mare pauperem fugiant , per faxa , per ignes , 22.q.23.7.c

25 Virtutes & virtus fortun- tur speciem ex eo quod est per se intentum , non autem ad eo quod est intentum per acci- dens , & prater intentionem , 22.q.109.2.ad 2. & qu.130.2.c. ad 1

26 Species virtutum distin- guuntur secundum objecta , 22.q.96.3.c. & 22.qua.18.2.c.& qu.19.3.4.5.c. & q.31.4.c. & qu.47.5.c

27 Materia virtutum mora- lium duplex , sc. propinqua , idest passiones , ut plorium , & remota , idest objecta pas- sionum , 12.qn.60.5.c. & 22.q. 31.1.ad 2. & qu.32.1.ad 4. & qu.17.2.1.0.& 6.c

28 Objecta passionum diver- sarum potentiarum , comparata ad appetitum sensualem cau- fant diversitatem passionum ; ad rationem vero comparata cauifant diversitatem virtutum , 12.q.60.5.c

29 Objecta passionum diver- sarum potentiarum semper cauſant diversas species virtutum moralium , 12.q.60.5.c

30 Nihil potest esse subiectum virtutis simpliciter dictar , nisi voluntas , vel potentia , ut mo- tor ab ea , 12.q.55.2.& 4. ad 1. & q.56.3.0. & q.57.1.c

31 Nulla virtus est in volun- tate respectu fibi propor- tionati , sed tantum respectu Def. , vel proximi , 12.q.52.1. c.ad 1. & q.56.6.0

32 Intellexus non potest esse subiectum virtutis , nisi vel secundum quid , idest virtutum intellectuallium , vel simpliciter , idest in quantum move- tur a voluntate , 12. q. 56.3.0

33 Virtutes perficiens in- tellectum excludant totaliter falsum , non autem virtutes perficiens appetitum , 22. q. 1.3.ad 1

34 Omnis virtus , & vitium est habitus voluntatis & men- tis causaliter , non autem sub- jective , 12.q.56.3.0

35 Virtutes perficiens nos ad profequendū debite inclina- tiones naturales . Ideo ad quamlibet inclinationem natu- ralem determinat ordinatur aliqua specialis virtus , 22. q. 108.2.c

36 Una & eadem virtus potest esse in diversis poten- tiis , 12. q.56.2.c

37 Nulla virtus proprie est in corpore , sed tantum in ani- ma , 12.q.55.2.c. & q.56.4.ad 3

38 Omnis virtus circa passio- nes est in appetitu sensuivo , 12.q.56.4.ad 4

39 In Deo est potissimum vir- tus , 1.q.1.6.ad 1. & 4.ad 2

40 Virtutes circa actiones , & virtutes in voluntate , vel virtutes in intellectu pratico vel speculativo , fine imper- fectione , sunt proprie in Deo . Non autem virtutes circa pas- siones in bonum spirituale , nisi meta phorice . Sed virtutes circa passiones in bonum corpo- rale nullo modo . Nec vir- tutes vita activa , ut eam per- ficiant , 1.q.21.1.ad 1. & 12. qu. 61.5.c.ad 1

41 Virtus ordinata ad bo- num , secundum regulam ra- tionalis humanæ , potest cauſari in nobis ex actibus nostris , non autem qua secundum regu- lam divinam , 22.q.51.2.3.4. o. & q.55.4.c.ad 6. & q.67.2.3.0. & q.65.2.c. & q.92.1.ad 1

42 Virtutes insunt nobis a na- tura , secundum aptitudinem & inchoationem , non autem secundum perfectionem , praeter virtutes theologicas , qua- sunt totaliter ab extrinseco , sc. a Deo , 12.qua.51.1.0. & q.63.1.0. & 2.ad 1. & 3.c. & qu. 71.2.ad 1. & qu.85.4.c. & qu.95.1.c. & 22.qn.47.1.5. o. & qu.80.2.c. & qu.123.1.ad 3. & qu.141.2.ad 2

43 Virtutes quedam praefer- ter , 12. q. 31.4.b

44 Qualibet virtus princi- paliter est interius in anima

theologicas cauſantur in nobis a Deo immediate , ad finem supernaturem , 12.qu.51.4.0. & q.63.3.0

45 Virtutes infuse cauſantur in nobis a Deo , sine nobis a- gentibus , non autem sine no- bis consentientibus , 12. q.55.4. ad 6

46 Determinatio actus vir- tuosii ad proprium & per se obiectum virtutis , est sub ne- cessitate precepti , sicut erant actus virtutis . Non autem ad ea qua accidentaliter , & secun- dario se habent ad proprium & per se virtutis objec- tum , 12.q.1.5.c

47 Actus virtutis & virtus eodem nomine quandoque no- minatur , 12.q.137.1.ad 2

48 Ex hoc actus est virtuo- sus , quod per rationem ordi- natur ad aliquod bonum ho- nestum , 22.q.147.1.c

49 Virtus proprie non po- test dici actus , nisi sicut ha- bitus nominantur per actus , quia virtus temper includit re- spectum ad illud , cuius est principium , 12.q.70.1.ad 3

50 Aliqui actus sunt aliqui- bus virtuosi , tanquam eis pro- portionati , & convenientes , qui tamen alii sunt virtiosi , tanquam eis non proportiona- ti , 12.q.95.3.ad 3

51 De ratione actus virtuosi sunt quatuor , scil. quod ope- rans sciat , quod eligat proper- bonum , & immobiliter , 12. q.100.9.c. & 22.q.58.1.c

52 Actus virtutis dicitur du- plicitate , scil. materialiter , & formaliter . Primus potest esse fine virtute , non autem secun- dius , 12.q.91.3.ad 2. & 22.q. 32.1.ad 1

53 Adjunctio actuum virtu- tum secundariarum ad actus & virtutes principales magis est secundum convenientiam in modo , qui est quasi forma earum , quam secundum ma- teriam , 22.q.157.3.ad 2. & qu. 161.4.0

54 Actus interior & exter- ior non requirunt diversas vir- tutes , 22.q.31.4.b

55 Qualibet virtus princi- paliter est interius in anima

sed actus exteriores debent moderari secundum cibitas circumstantias, 22. q. 161. 3. ad 3.

55 Actus interiores maxime pertinent ad virtutes, 12. qu. 54. 1. ad 3.

56 Actus exteriores sunt proprie actus illarum virtutum, ad quarum fines secundum speciem suam ordinantur, 22. q. 3. 1. c.

57 Quilibet virtus moderans anorem aliquorum bonorum, moderatur etiam ex consequenti timorem contrariorum malorum, 22. q. 123. 4. ad 2.

58 Actus exteriores sunt illius virtutis, cuius est moveare ad eos, 22. q. 32. 1. c.

59 Diversi actus eiusdem bonitatis pertinent ad eandem virtutem, si autem sunt diversibonitatis, pertinent ad diversas, 22. q. 51. 2. c.

60 Diversitas virtutum est ex diversitate actuum, quorum est diversa ratio bonitatis, 22. q. 51. 2. 3. & q. 161. 2. ad 3.

61 Actus unius virtutis ut eliciens, potest attribui alteri virtuti ut imperanti, 12. q. 314. 4. ad 1. & 22. q. 93. 2. ad 2. & q. 85. 3. c. & qu. 88. 6. c. & qu. 147. 2. ad 2.

62 Virtutes sunt non aquales, sed una virtus est major alia, & in diversis speciebus virtutum, & in eadem specie, non quidem secundum se, sed ex parte eiusdem hominis in diverso tempore, vel ex parte diversorum hominum propter maiorem astuetationem, vel meliorem dispositionem naturae vel rationis, vel propter maiorum donum gratiae Dei, 12. q. 66. 1. o. & 2. c. & q. 73. 1. ad 3. & q. 112. 4. c. & 21. q. 5. 4. 0

63 Virtutes, que simpliciter ordinant nos in bonum, sunt simpliciter digniores virtutibus retrahentibus nos a malo, 22. q. 157. 4. c.

64 Qualibet virtus tanto excellentior est, quanto ad alius bonum ordinatur, 12. q. 311. 6. c. & q. 112. 4. c. & 22. q. 117. 6. c. & q. 136. 2. c.

65 Omnes virtutes in eodem sunt aquales secundum pro-

portionem, quia aequaliter crecent, 12. q. 66. 1. ad 1. & q. 73. 2. ad 3.

66 Virtutes theologicae sunt cateris virtutibus nobiliores, 12. q. 68. 8. o. & 22. q. 9. 1. ad 3. & q. 19. 9. ad 4. & qu. 23. 6. c. & qu. 104. 3. c. & qu. 117. 6. c. & qu. 141. 8. o. & q. 161. 5. c.

67 Virtutes theologicae sunt priores cateris virtutibus, 22. q. 4. 7. c. & q. 10. 1. ad 1.

68 Sunt causa caterarum virtutum, 12. q. 63. 3. c. & 22. qu. 161. 4. ad 1.

69 Virtutes theologicae habent ultimum finem pro objecto; alia autem virtutes sunt circa ea que sunt ad finem, 22. q. 4. 7. c. & q. 81. 5. c.

70 Non sunt virtutes humanae, sed superhumanae vel divinae. Et convenienti homini, prout per gratiam participat naturam divinam, 12. q. 18. 3. ad 3. & q. 61. 1. ad 3. & q. 62. 1. c. ad 1. & 2. 3. 0

71 Virtutes habentes probandum spirituale, scilicet bonum spirituale, virtem intellecuales, sunt simpliciter nobiliores virtutibus habentibus pro objecto bonum corporale, vel aliquod ei adhaerens, 22. q. 13. 6. 2. 8

72 + Una virtus est priora secundum actus, licet simul infandatur omnes a Deo secundum habitus, 12. q. 62. 4. c. & q. 98. 6. c.

73 Virtutes naturales sunt nobiliores virtutibus acquisitis, sed sunt minus nobiles virtutibus intuis, 12. q. 63. 2. ad 3.

74 Virtutes intellecuales sunt simpliciter nobiliores virtutibus moribus propter nobilium objectum, sed est ex verso secundum quid, scilicet ut virtutes, & respectu actuum, 22. q. 61. 1. ad 3. & q. 66. 3. o. & q. 68. 7. 8. c. & 22. q. 23. 6. ad 1. & q. 161. 5. c.

75 Virtutes intellecuales & morales perficiunt intellectum, & appetitum in ordine ad regulam & mensuram creatam, virtutes vero theologicae ad regulam & mensuram incrementam, 12. qu. 62. 2. ad 1. & qu. 64. 4. ad 2.

76 Morales sunt permanentes intellectibus, proper exercitum, sed e converso proper objectum, 12. q. 53. 1. ad 3. & 22. q. 66. 3. ad 1.

77 Morales sunt necessariae ad vitam humanam intellectualibus, 12. q. 66. 3. ad 1.

78 Una virtus alteri virtuti non contrariatur aut repugnat, sed virtus; quia secundum Philosopham, bonum non est bono contrarium, 22. quæst. 101. 4. c.

79 + Vitium non tantum opponitur virtuti perfectæ, sed etiam imperfectæ in genere virtutis, scilicet habilitati naturali ad bonum, & dispositioni ad virtutem, 12. q. 73. 2. ad 2. & q. 74. 1. ad 2.

80 Omne vitium, quod magis opponitur virtuti, nominatur ex defectu virtutis, 12. q. 107. 2. c.

81 Cum virtus magis opponitur uni extremo virtutum, quam alteri, illud virtutum magis oppositum nominatur nomine passionis, ad quam refrändam virtus principaliiter ordinatur, 22. q. 21. 3. c. & q. 53. princ.

82 Virtus inquantum fuit contra bonum rationis, contrariantur virtuti. Inquantum autem fuit contra instinctum divinum, contrariantur donis, 12. q. 68. 1. ad 2.

83 Multa via opposuntur uni virtuti duplicitate, scilicet secundum diversam habitudinem ad virtutem, & secundum diversas circumstantiarum corruptiones, 22. q. 10. 5. c. & qu. 92. 1. c. & 2. ad 1.

84 + Non oportet quod principale virtutum opponatur principali virtuti, 12. q. 84. 4. ad 1. & 22. q. 34. 5. ad 1. & qu. 118. 7. ad 1. & q. 142. 3. ad 1. & q. 162. 6. ad 2. & 7. ad 3.

85 Multa via opposuntur secundum diversos actus eidem virtuti, 22. q. 20. 4. ad 3.

86 Virtuti ut sic opponitur vitium. Sed ut bonitati, opponitur malitia. Peccatum autem opponitur ei, ut operativa boni, 12. q. 71. 1. o.

87 Actus vitii potest esse cum

habitu virtutis, & e converso, nisi actus excludat causam habitus, 12. q. 63. 2. ad 2. & q. 71. 4. o. & q. 73. 1. ad 2. & q. 77. 2. ad 3. & 22. q. 23. 12. 0

88 Vitium directe opponitur virtuti, non autem peccatum, nisi secundum actum, sed opponitur actu virtuoso, 12. q. 71. 4. o.

89 Directe oppositio vitiorum ad virtutes non attenditur secundum easphas, quia contingit unum vitium oriendi ex diversis causis. Sed attenditur secundum speciem actus, 22. q. 116. 1. ad 1. & q. 127. 2. ad 1. & q. 133. 2. c. & q. 138. 2. ad 1.

90 Nec etiam attenditur secundum effectus, 22. qu. 157. 2. ad 2. & qu. 132. 2. ad 3. & qu. 133. 3. c.

91 Habitus virtutis & vitii corrumpuntur per iudicium rationis, vel in contrarium motentis, vel ex ignorantia, vel passione, vel eleccione, 12. q. 53. 1. c. fin.

92 Diversitas finium diversificat virtutes, 12. q. 54. 2. ad 3.

93 Virtutes theologicae differunt specie a moralibus & intellectualibus, 12. q. 62. 2. 0

94 + Virtus insula differt specie a virtute acquisita duplicitate, scilicet ratione diversa regulae, & ratione diversi finis, 12. q. 63. 4. 0

95 Virtutes morales differunt subiecto ab intellectualibus. Sed virtutes theologicae differunt obiecto ab utrifice, 11. q. 58. 2. o. & q. 62. 2. 0

96 Obiectum virtutum moralium & intellectualium est proportionatum natura hominis. Non autem obiectum virtutum theologicarum, sed est supra rationem, & supra naturam, 12. q. 58. 3. ad 3. & q. 62. 1. c. & 2. 3. 6. & q. 63. 3. 0

97 Homo secundum virtutes morales dicitur simpliciter bonus, non autem secundum intellectuales, 12. q. 56. 3. c. & qu. 68. 3. ad 2. & 22. q. 23. 7. ad 5

98 Virtus sumitur tripliciter, scilicet pro habitu, pro obiecto, & pro actu eius, 12. q. 55. 1. ad 1.

99 Virtus pro habitu dividitur in diversa genera virtutum

tum analogice, quia bonum rationis non est in omnibus secundum eundem ordinem, 12. q. 61.1.ad 1

100 Genus virtutum triplices, sc. theologicarum, intellectu-
rum, & moralium, 12.q. 68.
8.c

101 Virtus humana suffici-
enter dividitur per intellectua-
les, & morales, 12.q. 58.3.0

102 Virtus dicitur dupli-
citer, scil. simpliciter, i. qua
facit recte operari, ut virtutes
morales, & secundum quid,
i. qua facit facultatem recte
operandi, ut intellectuales,
12.q. 56.3.0. & q. 57.1.0. & 3.4.c.
& q. 61.1.c. & q. 66.3.c

103 Partes, quæ singulis vir-
tutibus assignantur, non sunt
partes integrales, sed partes
subjectivæ, vel potentiales, 12.
q. 64.4.ad 2

104 Virtus dicitur esse al-
iquorum dupliciter, sc. ut ob-
jectorum, & ut actuum, 12.
q. 57.1.ad 2

105 Aliquid potest procedere
ex radice virtutum dupli-
citer, sc. directe, i. actus eius,
& indirecte, i. occasionaliter,
sc. peccatum, 22.q. 20.1.ad 2

106 Aliquid impedit virtu-
tem dupliciter, sc. vel quoad
commonem statum eius, scil.
tantum peccatum, vel quoad
perfectum statum, sc. aliquid
minus bonum, 22.q. 15.1.ad 1

107 Virtutes aliquas oportet
esse theologicas, ad acquirendum
beatitudinem supernatu-
ralem, 12.q. 62.1.0. & 2.3.c

108 Virtutes theologicæ di-
cuntur, quia habent Deum pro
objeto tantum a Deo infun-
dantur, & tantum per revela-
tionem Dei in sacra scriptura
traduntur, 12.q. 63.1.c. & 22.
q. 17.5.6.c

109 Virtutes theologicæ sunt,
quibus mens humana Deo con-
jungitur, 12.q. 68.8.c. & q. 104.
8.c. & q. 151.2.c

110 Habent idem pro objec-
to & fine sc. Deum, 12.q.
62.1.3.c. & q. 107.1. ad 1. & 22.
quæst.4.1.7.c. & q. 17.5.6.c. &
quæst.19.c.ad 2. & q. 20.3.c. &
q. 21.6.c. & q. 81.5.0. & q. 161.4.
ad 1. & 5.c

111 Habent duplitem regu-
lam seu mensuram, sc. Deum,
& capacitatem nostram, 12.q.
64.4.c

112 Non sunt virtutes exem-
plares, quia non dicuntur theo-
logicæ, quod Deus eis sit vir-
tuosæ, sed nos ad Deum, &
a Deo, 12.q. 62.1.ad 2

113 Sunt tantum tres, sc.
fides, spes, & charitas, 12.q.
62.3.0. & 22.pr. & q. 17.6.0

114 Secundum habitus sunt
finali, sed secundum actus, via
generationis fides est prima,
spes secunda, & charitas ter-
tia. Sed ordine perfectionis est
& converso, 12.q. 62.4.0. & 22.
q. 17.7.8.0

115 Sapientia non est virtus
theologica, quia non est de
Deo immediate, & secundum
quod in se est, sicut fides, sed
de Deo per effectus ejus, 12.
q. 52.2.ad 2

116 Virtutes intellectuales
sunt eorum, per quæ homo fit
beatus, vel sicut virtus adiutoria,
& dupliciter, scil. meritoria,
& inchoativa; vel sicut virtus
objectorum; non autem sicut
subjectorum, nisi forte effecti-
ve, 12.q. 57.1.ad 2

117 Virtutes intellectuales
sunt tantum tres speculativa, scil.
sapientia, intellectus, &
scientia, duæ practicas, pru-
dentia, & ars, 12.q. 57.1.0. & q.
68.7.c. & 12.q. 8.8.c. & q. 47.5.c

118 Omnis virtus intellectuali-
lis speculativa est tantum circa
necessaria, practica vero est
tantum circa contingencia,
12.q. 57.5.ad 3. & q. 66.3.ad 3.
22.q. 4.8.c. & q. 47.5.c

119 Bonum virtutis intellectu-
alis est verum, speculativa
quidem absolute, practica vero
secundum conformitatem ad
appetitum rectum, 12.q. 57.3.
ad 3. & q. 64.3.c

120 + Virtutes intellectua-
les non sunt connexas ad invi-
cem, 12.q. 65.1.ad 3

121 Intellectuales speculativa-
les praferuntur intellectuali-
bus, 12.q. 68.7.c

122 Speculativa non ex aquo
distinguitur ad invicem, sed
ordine quodam, sicut in totis
potentialibus, a quorum una
pars

V I
pars est perfectione altera, 12.
q. 57.2.ad 1

123 Virtutes morales possunt
esse fine intellectualibus, præ-
ter prudentiam & intellectum,
& e converso, præter pruden-
tiam, 12.q. 58.4.5.0

124 Nulla virtus moralis est
passio, quia passio est motus,
& est indifferens ad bonum &
ad malum, habens principi-
um in appetitu & terminum
in ratione. Sed virtus est e
converso, 12.q. 59.1.0

125 Non omnis virtus dici-
tur moralis, sed tantum illa
qua est in vi appetitiva, 12.
q. 58.1.0. & q. 68.8.c

126 Virtus moralis non est
una tantum, sed multa secun-
dum species, 12.q. 60.1.0

127 Multa sunt virtutes mo-
rals circa operations huma-
nas, secundum diversas ratio-
nes debiti, quæ tamen omnes
habent rationem justitiae, 12.
q. 60.3.0

128 Virtutes morales sunt
connexæ, 12.q. 65.1.0. & 2.c.
& q. 66.2.c. & q. 68.5. ad 3. &
q. 70.7.1.0. & 22.q. 129.3.ad 2.
& q. 134.1.ad 1. & q. 146.4.0.
& q. 147.2.ad 1. & q. 152.3.ad 2.
& q. 171.4.c. & 3.q. 85.7.c

129 Finis cuiuslibet virtutis
moralis est attingere medium
in propria materia, quod de-
terminatur secundum rectam
rationem prudentiarum, 12.q. 66.
3.ad 3

130 Habitus virtutum mora-
lium cauſantur in potentiis ap-
petitivis, secundum quod me-
ventur a ratione, 12.q. 51.2.c.

131 & 3.c. & q. 53.1.c.fin

132 Finis virtutis mora-
lium est bonum humanum, se-
cundum rationem. Ideo
oportet fines earum in ratione
præxifere, 22.q. 47.6.c. & q.
123.11.ad 3. & q. 136.1.2.c

133 Omnis virtus moralis est
circa delectationes, & tristi-
tias consecutive, non autem
objective, 12.q. 59.4.ad 1. & q.
60.2.c. & 22.q. 58.9.ad 1

134 Omnis virtus moralis
habet alias operationes bo-
nas, quarum est productiva, &
quodammodo passiones similiſter, ut
delectationem, vel tristitiam,
ad passiones, vel ad opera-
tiones hujus vita, 12.q. 67.1.0

V I
qua sunt passiones. Tamen o-
portet alias virtutes esse circa
operations, & alias circa pa-
fessiones, 12.q. 60.2.0

135 Virtus moralis potest esse
cum passione, & tristitia, &
sine passione. Nec qualibet est
circum passiones, 12.q. 95.1.ad 3.
& 12.q. 0.5.0. & 22.q. 58.9.0

136 Multæ virtutes morales
sunt circa passiones. Tamen
eadem virtus potest esse circa
multas passiones, propter con-
trarietatem, vel propter can-
dem rationem repugnandi ra-
tioni, 12.q. 60.4.0. & item 8.c

137 Virtutes morales circa
passiones sunt undecim, secun-
dum Aristotelem, sc. fortitu-
do, temperantia, liberalitas,
magnificentia, magnanimitas,
philotomia, mansuetudine, ami-
citia, veritas, entrapela, &
justitia. Sed sunt duodecim
cum justitia, quæ est circa o-
peraciones, 12.q. 61.5.c.6.f.

138 Eadem virtus moralis &
sc. temperantia, est circa o-
mnes passiones concupisci-
bilis, quia se consequntur, &
ordinantur ad idem. Non au-
tem circa passiones irascibilis,
12.q. 60.4.0

139 Eadem est virtus mora-
lis circa contrarias passiones,
12.q. 50.4.c. ad 2

140 Ubi in aliis hominis
est specialis ratio bonitatis,
oportet esse speciale virtutem,
22.q. 109.2.c. & q. 114.1.c.
& q. 137.1.c. & q. 149.1.c.princ.
& 3.q. 85.2.c

141 Ubicumque est aliquis
autem homini bonus, oportet
quod respondeat alicui virtu-
tis humana, 22.q. 47.1.c. & q.
81.1.c. & q. 101.2.c. & q. 109.1.c.
& 3.q. 85.1.c

142 Inter virtutes morales
tanto aliqua virtus est potior,
quanto magis aliquid conte-
nit, ut Deo inhæret, 22.
q. 61.5.c. & q. 104.3.c

143 Virtutes morales manent
post haec vitam in beatis qua-
dum suum formale, scil. quodam
ordinem rationis; non autem
quod suum materiale, felicer
quod inclinationem appetitus
ad passiones, vel ad opera-
tiones hujus vita, 12.q. 67.1.0

V I
& 3. cad 3. & 4. ad 1. & q. 68. 6.
c. & 22. q. 52. 1. ad 2. & qu. 136. 1.
ad 1. & q. 181. 4. ad 1.

143 Omnes virtutes morales redacontur ad quatuor virtutes cardinales, 22. prol. 6.

144 Et dicuntur virtutes cardinales principales, quia sunt circa potissimum in materia virtutum. Cardinales vero dicuntur, quia sunt fundamenta aliarum virtutum. Et sunt virtutes generales virtutibus, 22. qu. 129. s.c. & qu. 124. 4. c. & qu. 137. 2. c. & qu. 141. 7. c. & qu. 143. c. & q. 160. 1. c.

145 Solae virtutes morales & prudenter dicuntur virtutes cardinales & principales, non autem intellectuales, nec theologicae, 12. qu. 61. 1. o. & qu. 66. 4. c.

146 Et sunt tantum quatuor, sc. prudenter, justitia, fortitudo, & temperantia, 12. q. 61. 2. 3. o. & qu. 66. 1. 4. c. & 22. princ. & q. 123. 11. o. & q. 141. 7. o.

147 Et capiuntur dupliciter, sc. ut quatuor conditiones cuiuslibet virtutis, sc. discretio, restringitudo, firmitas, & modus, & ut determinantur ad principales materias. Primo modo sunt virtutes generales, secundo vero modo sunt virtutes speciales, & realiter distinctae, 12. qu. 61. 2. 3. 4. o. & qu. 65. 1. c. & qu. 66. 2. c. & 22. qu. 54. 8. ad 2. & qu. 123. 2. 11. c. & quasit. 189. 2. c. princ.

148 Et sunt quadruplices, sc. exemplares, politicae, purgatoriae, & purgati animi, 12. q. 61. 5. o.

149 Solae virtutes infusa sunt perfectae, & simpliciter virtutes, 12. quasit. 65. 2. c. & 2. qu. 23. 7. c.

150 Virtus acquisita disponit ad naturam humanam, sed virtutes infusa disponunt hominem altiori modo ad altiorum finem, & ad altiorum naturam, scil. ad naturam divinam participantam, 12. qu. 10. 3. c. & 22. q. 21. 7. c.

151 Virtus infusa augmentatur per actionem Dei, acquisita vero per actus nostros, qui etiam disponunt ad augmentum infuarum, 12. q. 92. 1. ad 2.

152 Virtutes acquisitæ sicut pertinet hominem ad ambulandum, secundum quod con- genuit homini naturalis ratio- nis, sic virtutes infusa pers- citunt hominem secundum quod congruit lumini gratiae, 12. q. 100. 3. c.

153 Virtutes infusa non au- ferunt contrarias dispositiones, sicut virtutes acquisitæ; ideo patiuntur difficultatem in per- operando, non autem virtutes acquisitæ, 12. qu. 65. 3. ad 2. & ad 3. & 3. q. 89. 1. c.

154 Virtutes infusa auferun- tur per quolibet unum solum peccatum mortale, non autem virtutes acquisitæ, 12. q. 63. 2. ad 2. & q. 65. 3. c. & qu. 73. 2. c. & q. 73. 1. ad 2. & 22. q. 21. 2. c. & q. 133. 1. ad 2.

155 Quilibet actus disponit ad generationem virtutis ac- quisitæ, sed non compleat eam, nisi ultimus actus perfectioris ailius, agens in virtute omnium adhuc precedentium, 22. qu. 24. 6. ad 2.

156 Finis virtutis acquisitæ est bonum civile, ad quod dirigit; finis vero infusa est beatitudine celestis, 12. q. 63. 4. c.

157 Virtus acquisita diminui-

potest per cessationem actus e-

nus, non autem infusa, quia

virtus acquisita dependet ab a-

ctu suo, non autem virtus in-

fusa, 22. q. 24. 10. o.

158 Virtutes morales acqui- sitæ non manent post hanc vi- tam, nec infusa quead actus circa propriam materiam, sed tantum quod actus circa fi- nem, 12. q. 181. 4. ad 1.

159 Virtus naturalis est de-

determinata ad unum, rationalis

te habet ad multa, 12. qu. 49.

4. ad 2. & qu. 50. 1. c. & qu. 55. 1.

c. ad 5.

160 Virtutes naturales agunt ex necessitate naturæ. Ideo peccatum non potest esse in a- ctibus earum, si sint virtutes integræ. Non autem virtutes animæ agunt ex necessitate,

12. q. 71. 4. c. ad 3.

161 Qualibet virtus comple- ta, vel virtus instrumentalis, est complete in omnibus sumul concurrentibus ad unam actio- nem,

non possunt esse simul in eodem subiecto, 1. q. 94. 3. ad 1. & 12. q. 67. 4. ad 3.

162 Utimur pertinentibus ad vim secundum iura vi re- pellere licet, cum moderatio- nis incipit a tutela, 12. q. 64. 7. c.

163 Visionis nomea exten- ditur ad significandum omnem cognitionem sensuum, & in- tellectus propter dignitatem vi- sis, & certitudinem eius, 1. q. 67. 1. c. & 12. q. 67. 5. ad 3. & 22. q. 177. 1. ad 1.

164 Videri dicuntur, que per se mouent intellectum, vel vi- sum ad sui cognitionem, 22. q. 1. 4. 5. c.

165 Visio triplex, sc. corpora- lis, imaginaria, & intellectua- lis, quarum qualibet potest esse supernaturalis, 1. q. 92. 6. ad 4. & 22. qu. 174. 1. ad 3. & q. 25. 1. ad 4.

166 Visio corporalis & intellectu- als triplex, scil. per essen- tiam, per similitudinem accipi- tam a re immediate, & per speculum, 1. q. 56. 3. c.

167 Principium visionis intel- lectualis tripliciter, scil. lumen naturale, habituale, & primum intelligibile, per quod homo intelligit alia, 22. q. 15. 1. c.

168 In visione corporali, & imaginaria est quadam trinitas, sed imperfecta, sicut & in visione intellectuali, quia deficit confabulans, & coextensis, 1. q. 93. 6. ad 4.

169 Ad visionem sensibilem, & intellectualem dico requiri- tur, sc. visus, & unio eius cum visibili, 1. q. 12. 2. c.

170 Visio intellectualis est ex- cellentia visione corporali & imaginaria sola, non autem cum visione intellectuali, 3. q. 30. 3. ad 1.

171 Occupatio exterior facit minus videre in speculabilibus, & clarius in agibilibus, pro- pter experientiam & attentionem, 12. q. 10. 5. ad 1. & 22. q. 28. 2. ad 2.

172 Visus habitat per genera- tionem naturalem, & visu- caci illuminati per miraculum, sunt eiusdem speciei; ideo non possunt esse simili in eodem oculo, sicut duo accidentia, vel duas formæ ejusdem rationis

non possunt esse simili in eodem subiecto, 1. q. 94. 3. ad 1. & 12. q. 67. 4. ad 3.

173 Utimur pertinentibus ad vi- sum in intellectuibus, quia vi- sus spiritualior & subtilior est ceteris sensibus ratione ob- jecti, & ratione immutationis, 1. q. 67. 1. c.

174 Sensibilita communia per- ceptiatur præcipue per tactum, & plus per vi- sum, 3. qu. 25. 6. ad 4.

175 Vita nomen sumitur ab apparenti exterius, scilicet a mouere se, sed imponitur ad significandum naturam, cui hoc convenit, 1. q. 18. 2. c.

176 Vita quandoque pro essen- tia rei ponitur, ut Augustinus dicit, 1. q. 54. 1. ad 2.

177 Vita primo manifestatur per hoc, quod aliquid mouet se; ideo omnis movens se quo- conque motu vivit proprie, & nihil aliud nisi metaphorice, 1. q. 18. 1. o. & 2. 3. c. & 22. q. 179. 1. c.

178 Manifestatur dupli- citer, scil. cognitione & motu, 1. q. 85. 1. c.

179 Vita non se habet ad vi- vere, sicut essentia ad esse; sed sicut cursus ad currere; quo- rum unum significat actum in abstrato, & aliud in concreto. Unde non sequitur, si vi- vere sit esse, quod vita sit essen- tia: licet quandoque vita pro- essentia ponatur, secundum quod August. dicit, quod mem- oria, & intelligentia, & volun- tates sunt una vita, & sic non accipitur Philosopho, cum dicit, quod actio intellectus sit vita, 1. q. 18. 2. c. & qu. 54. 1. ad 2. & 22. q. 179. 1. ad 1.

180 Vita sive vivere potest ac- cipi tripliciter, scilicet profe- se viventi, pro operatione si- tali, & pro principio direc- tivo artium, seu operationum vitalium, 1. q. 18. 1. c. ad 1. & 4. ad 4. & qu. 54. 1. ad 2. & 12. q. 3. 2. ad 1. & qu. 56. 1. ad 1. & 22. q. 19. 7. c.

181 In Deo est perfectissima & maxime vita, 1. q. 18. 3. o.

182 Vita Dei est essentia eius, 1. q. 18. 4. ad 1.

183 Deus est suum vivere, ideo

C C S DOM

non habet principium vivendi, 1.q.18.3.ad 2.

10 Viveri Dei est suum intendere, 1.q.18.3.c.ad 2. & 4.c.

11 Omnia creata sunt vita in Deo, quia quicquid est in Deo ut intellectum, est ipsum vivere Dei, & vita eius, 1. q.18.4.0.

12 Deus est vita anima efficiens & mediante gratia, sed anima ex vita corporis formaliter & immediate, 12.qu.10.1.ad 2. & 22.q.23.2.ad 2.

13 Quia secundum nullum tempus sunt, possunt dici esse vita in Deo, secundum quod vivere nominat intelligere tantum, non autem ut nominat principium operationis, 1. q.18.4.ad 2.

14 Mala non sunt vita in Deo, quia non sunt ab eo creata, nec conservata, nec habent rationem propriam in Deo; cognoscunt enim a Deo per rationem bonorum, 1.q.18.4. ad 4.

15 Vita rerum attribuitur spiritui sancto, in quantum res moveantur a Deo; sed vita rerum appropriatur Verbo, in quantum sunt in Deo ut cognitae ab eo, 1.q.18.4.b.

16 Christus non debuit eligere vitam solitariam, sed conversari familiariter cum hominibus, ut docerer publice, liberasceret, & attraheret eos, 12. qn.23.6.ad 5. & 3.qu.40.1.0. & 2.c.ad 3.

17 Non vixit semper in publico, sed quandoque solitarius, propter exemplum, quietem, & orationem; & ut viceret favorem & ostentationem, 1.q.40.1.ad 3.

18 Elegit vitam activam, non quidem corporalem, sed spirituali, sc. doctrina & predicationis, quia est optima, 3.q.40.1.ad 2.item 2.ad 3.

19 Non debuit ducere vitam auferam, sed conformem alii in cibo & potu, 3.q.40.2.0. & 2.0.41.9.ad 2.

20 Vita naturalis pertinet ad substantiam hominis; ideo non suscipit magis & minus, 3.q.11.2.4.ad 3.

21 Vita uniuscuiusque homi-

nis est id, in quo maxime bonus delectatur, & cui maxime intitendit, 1.q.18.2.ad 2. & 12. q.8.1.ad 5.item 9.179.1.c.

22 Vita hominis duplex, scilicet corporalis & mentalis; secundum viram secundum eum nobis communicatio cum Deo & angelis, hic quidem imperfetta, sed in patria perfecta; non autem secundum primam, 1.q.95.1.ad 1. & 22.q.33.1.ad 1.

23 Vita hominis triplex, sc. practica, speculativa, & voluntuosa; prima proprie est humana, secunda angelica, sed tertia bestialis, 12.q.3.2.ad 1. & 22.q.179.2.ad 1. & ad 3.

24 Vita abstinentium in fortitudine, & vita communis in communi conversatione approbantur exemplo Christi, & Joannis Baptista, 1.q.40.1.ad 1.

25 Vita in universalis non dividitur per vitam activam, & contemplativam, sed tam vita hominis, 22.q.179.1.ad 2. & 2.0.

26 Vita hominis sufficiens dividitur per vitam activam & contemplativam, 22.q.179.0.

27 Activa est tantum in hac vita, 1.q.20.4.ad 3. & 12.q.67.1.ad 2. & qu.48.6.ad 3. & 22.q.81.4.0.

28 Activa consistit in omnibus agibilibus, sed principaliter in iis quia ad alterum sunt, sicut in optimo agibili, scilicet in agibilibus justitia, 22.q.181.1.ad 1.

29 Omnes laetus virtutum moralium pertinent essentialiter ad vitam activam, etiam actus prudentia, 22.q.180.2.c. & 9.181.1.2.0.

30 Cognitio practica agibilium pertinet essentialiter ad vitam practicam, non autem cognitio factibilium; sed cognitio speculativa aeternorum praexigitur ad vitam practicam tantum ut causa, non autem essentialiter, 22.q.181.2.0.

31 Vita activa duplex, scilicet interior, & exterior, prima adiuvat vitam contemplativam, non autem secundam, sed

impedit eam, 22.q.182.3.0.

32 Vita activa disponit ad vitam contemplativam, quam nullus potest assequi perficitus, nisi prius sit perfectus in vita activa, 22.q.181.1.ad 3. & qu.182.1.ad 2. & 4.0.

33 Vita contemplativa digne & immediatus est ad dilectionem Dei, quam proximi, sed activa est e converso, 22.q.182.c. & 9.188.2.c.

34 In vita contemplativa homo convenit cum Deo, & angelis, sed in vita activa cum animalibus, licet imperfecte, 22.q.3.3.c.

35 Vita contemplativa habet Deum familiarem, sed activa est fructuofor; ideo prima significatur per Joannem, propter hoc prae dilectum a Christo, secunda vero per Petrum, 1.q.20.4.ad 3.

36 † Vita contemplativa secundum suum genus, est simpliciter nobilior & majoris meritum, & prior, quam activa, 12.q.57.1.c. & 22.q.182.2.4.c. & 9.153.5.ad 1. & 182.2.0. & q.188.5.0. & 3.q.40.1.ad 2.

37 † Opus activa vita duplex, sc. spirituale, ut pradicare & docere, & corporale, ut recipere hospites, & servire infirmis; primum est melius quam sicut opera vita contemplativa, non autem secundum, 22.q.188.6.c. & 3.q.40.1.ad 2.

38 Vita activa in praesenti durabilior est quam vita contemplativa, ex defectu nostro, non autem secundum se, 22.q.181.4.ad 1.item ad 3.

39 Ambae possunt esse simul in eodem, 22.q.182.1.ad 1. & ad 3.

40 Quidam sunt aptiores ad vitam activam, quam ad contemplativam, quidam autem e converso, 22.q.182.4.ad 3.

41 Prædictores, & prælati debent esse perfecti in vita activa, & contemplativa, 22.q.183.1.2.1.

42 Vita speculativa est supra hominem, 22.q.183.1.1.c. & 9.188.8.ad 5.

43 † Vita contemplativa est tantum in intellectu, 22.q.180.1.0, & 2.ad 1. & 7.ad 1.

44 Vita contemplativa principalius consistit in contemplatione divinae veritatis, sed dispositio consistit in contemplatione cuiuslibet veritatis, 22.q.180.4.0. & 7.c. & q.181.4. ad 2.item q.182.2.c.

45 Vita contemplativa habet unum actum principalem, scilicet contemplationem veritatis, & habet multos actus secundarios, 22.q.180.3.4.c.

46 Ad eam quatuor pertinent, sc. virtutes morales, aliqui actus, contemplatio, effectuum Dei, & Dei contemplatio, 22.q.180.4.c.

47 Et ea diurna dupliciter, scilicet secundum se, ideo ratione objecti, scil. Dei, & quia caret contrario, & quod ad nos, quia est in intellectu, & sicut labore, 1.q.20.4. ad 3. & 22.q.180.8.0.

1 Vitium uniuscuiusque rei videtur esse, quod non fit disposita secundum quod convenienter sua natura, 12.q.71.1.2.0.

2 Vitium est habitus, aut affectus animi, in tota vita inconfaens, & a seipso diffensans, secundum Tullium, 12.q.71.1.ad 2.

3 Vitium in tantum est contra naturam hominis, in quantum est contra ordinem rationis, 12.q.71.2.c.fin.

4 It plus se habet vitium quam ægrotatio vel morbus, tam in anima quam in corpore; sicut etiam virtus in plus se habet quam sanitas; & ideo virtuti convenientius opponitur vitium, quam ægrotatio, vel morbus, & vitium potest esse sine eis, & non e converso, 12.q.71.1.3.fin. & 2.corp.princ.

5 A vitio nomen vituperationis detractum creditur, secundum August. 12.q.71.2.c.

6 Vitia sunt species a fine proximo, genus autem & causam a fine remoto, 22.q.11.1.ad 2. & q.11.1.ad 3.

7 Non est contra rationem vitii capitalis, quod unum capitale oritur ex altero, quia

invidia manifeste oritur ex vanity gloria, 22.qu.36.4.ad 1. & qu.118.7.ad 3. & qu.132.4.ad 1.
¶ q.153.4.ad 1.

8 Non exportat filias aliquas vitiis capitalis esse eiusdem generis cum eo, 22.q.118.8.ad 1. & q.153.5.ad 2.

9 Virtus opposita virtutibus theologicis non reducunt ad capitalia, sicut nec virtutes theologicas ad cardinales, 22.q.10.1.ad 3.

10 Virtus carnalia instantur magis extinguunt judicium, in quantum longius abducunt a ratione, 22.q.43.6.ad 3.

1 Vituperatio creditur trahere nomen a virtute secundum August. quia de hoc qualiter res vituperatur, 12.q.71.2.c

2 Vituperium debet foli culpa, sed respicit quemcumque defectum, secundum opinionem humanam, 22.q.44.2. o & 3.c

3 Virtuosi contemnunt vituperium, sed imperfecti veneranduntur, 22.q.144.2. ad 1. & 4.ad 3.

1 Vivere sumitur duplizer, scilicet pro esse viventis, & pro operatione ejus, 1. qu. 22.3.c.ad 1. & qu. 54.1.ad 2. & 22.q.13.2.ad 1. & qu.56.1.ad 1. & 22.q.19.7.c

2 Vivere dicitur esse viventis, quia per hoc quod habet esse per suam formam, tali modo operatur, 22.qu.179.1. ad 1.

Vivificare effectiva est perfectionis simpliciter, ideo convenit Deo; non autem vivificare formaliter, 1. qu. 51.1.ad 3. & 3.q.2.5.ad 1. & q.5.3.ad 2. & q.50.3.ad 3.

1 Vivum esse animalium est superius ad hominem & ad animal, 3.q.50.4.b

2 Vivum non est praedictum accidentale, sed essentiale, 1.q.18.2.& 3.q.50.5.c

1 Ultimum rei duplex, scilicet in re, & extra rem, 12.q.2.7.ad 3.

2 Ultimum dicitur tripliciter, scilicet simpliciter, in genere, & in specie, 12.q.2.1. ad 1.fin. & q.2.7.ad 3. & qu.3.5. ad 3. & q.5.8.c

Umbra, & pictura, & somnia dicuntur esse falsa, in quantum non subsunt res, quae sunt habent similitudinem, 1.q.17.c.ad 2.fin.

1 Undionis extrema sacramenti materia oportet quod sit consecrata triplici ratione, scilicet quia efficacia sacramentorum a Christo defendit propter plenitudinem gratiae, quae confertur, & ex hoc quod effectus ejus corporalis, scilicet sanatio corporalis, non causatur ex materia naturali proprietate; & hac consecratio sit ab episcopo tantum, 3.q.72.3.c

2 Effectus principalis ejus est remissio peccatorum, quoad reliquias; sed consequenter quod culpam mortalem, vel venientem, si inventiat, nec impensis ponat obicit, 3.q.65.1.c

3 In ultima unctione infunditur gratia, quae effectum sacramentum praeberet, 3.q.87.3.c

4 Et remittit peccatum quod ac maculam, per gratiam quam infundit, & quoad reatum remissio, fortificando subiectum, & quoad reliquias, id est quod debilitatem mentis, non autem dispositiones, & habitus caustos ex artibus peccatorum, 3.q.65.1.c

5 In extrema unctione conferetur perfecta sanctitas spiritualis, 3.q.84.1.ad 1

6 Hoc sacramentum immediate disponit hominem ad gloriam: ideo non debuit agerari per aliquod sacramentum veteris legis; nisi remote per omnes curationes ejus, 12.q.102.5.ad 3, item 3. qu.65.1.c ad 4

7 Unctio baptizatorum in vertice, significat eminentiam dignitatis tripliciter, scilicet regalis, sacerdotialis, & collata, 3.q.12.11.ad 3

8 + Unctio christiatis non propter dignitatem partem capitum, sed propter potiorem effectum episcopis reservatur, 3.q.72.11.ad 3.fin.

9 + Unctio christiatis, quae signatur baptismus in summitate capitii per sacerdotem, per episcopum autem in fronte,

te, ut in priori unctione significetur super ipsum Spiritus sancti descensione, ad habitationem Deo consecrandam; in secunda quoque ut ejusdem Spiritus sancti, sepiorans gratia cum omni plenitudine sanctitatis & scientia, & virtutis, venire in hominem declaretur, 3.q.72.11.ad 3

1 Unigenitus est Christus, quia solus est naturalis filius; sed dicitur primogenitus, quia sunt alii filii Dei, sed adoptivi, 1.q.33.3.c.ad 2. & q.41.3.c

1 Unio triplex, scilicet ex integris & perfectis, ex transmutatis, & ex imperfectis, 3.q.2.1.c

2 Unio animae & corporis est de ratione hominis, 3.q.50.4.c

3 Prima unio hominis in Deum est per fidem, spem, & charitatem, 12.qu.68.4.ad 3. & ad 4

4 Unio haec est aliquid creatum, scilicet relatio existens in natura humana realiter, in Deo autem secundum rationem tantum, quia prius est in Deo, non est aliquid secundum rem, sed secundum rationem tantum, 3.q.2.7.0. & 8.c

5 Unio Verbi Dei facta est in persona divina, & non in natura, contra Eutychetem, 3.q.2.0. & 6.c. & 12.ad 1. & qu.3.1.c. & q.9.2.ad 1. & qu.13.1.c. & q.18.1.c. & q.46.12.c. & q.50.2.0. & q.53.1.ad 2

6 Facta est in supposito, seu in hypostasi, 3.q.2.3.0. & 6.c. & q.16.1.c

7 Natura humana non est unita Verbo accidentaliter, 3.q.2.1.c

8 Anima & corpus in Christo uniuntur, 3.q.2.5.0. & q.16.1.c corp.

9 Natura divina unita est non solum anima, sed etiam corpori Christi, 3.q.2.10.ad 2

10 Haec anio est maxima ex parte ejus in quo facta est, non autem ex parte unitorum, 3.q.2.9.0

11 + Unio quonodo potest dici naturalis Christo ex ipsa nativitate, non autem ex principiis naturae humanae in ipso,

3.q.2.12.c. & q.7.13.ad 2. & qu.34.2.ad 2

1 Una est res qualiter per essentiam suam, 1.qu.6.3.ad 1. & q.11.4.ad 3. & q.7.6.7.c

2 Substantia haberet per se unitatem vel multitudinem, sicut & esse, non autem accidentia, sed habent a subiecto, 1.q.39.3.c

3 Ubiconque non est unitas speciei, ibi non est unitas numeralis; nisi idem suppositum subdividatur in duas naturas, sc. in Christo, 3.q.50.5.ad 2

4 Ex multis fit unum tripliciter, scilicet ordine tantum, ordine & compositione, & per commixtionem, 3.q.2.1.c

5 Unam dicitur dupliciter, sc. unum quod est principium numeri, & unum quod convergit cum ente, 1.q.11.1.c. & 2.c. & q.30.3.0

6 Unum numero dicitur duplizer, sc. unum unitate naturae, & unum unitate personalis, 3.q.3.6.ad 2. & 7.ad 2

7 Unum numero dicitur tripliciter, scilicet primo indivisibile in potentia, vel secundum quantitatem, vel secundum essentiam, vel secundum utrumque. Secundo indivisibile in actu, & in potentia, cum situ, ut punctus. Tertio nihil importans nisi indivisibilem, scilicet unitas quae est principium numeri, quae tam inhaeret aliis, scilicet suis subiecto, 1.q.11.1.ad 2

8 Unum numero dicitur tripliciter, sc. vel indivisibile actu & potentia, vel actu tantum, vel unum perfectione, 3.q.7.2.c

9 Quod concebat multis nos convenient eis secundum unam naturam communem, nisi sit univocum & positivum, 1.q.65.1.c

10 Unum quantum ad illud quod ponit, constituit multitudinem, sed quantum ad negationem quam addit supra ens, opponitur ei privative, 1.q.11.1.ad 2

11 Multum absolute sumptum opponitur uni, sed ut importat excessum, opponitur paucum, 1.q.11.2.ad 2

12 Unum ponitur in definitio-
tione multitudinis, non autem
in converso, 1. q. 11. ad 4. &
q. 85. 8. ad 2.

13 Non removet multitudinem,
sed divisionem. Nec multitu-
dine removet unitatem, sed
indivisionem eorum, ex quibus
confusat, 1. q. 10. 3. ad 3.

14 Multitudo potest imme-
diata procedere ab uno simpli-
ci, 1. q. 77. 6. ad 1.

15 Aliqua possunt esse unum,
& multa diversimode, non autem
eodem modo, quia oppon-
nuntur, 1. q. 11. 1. ad 2. & 2. ad
1. & 12. q. 17. 4. 0

16 Unum quod est principium
numeri, opponit multitudini relative, ut mensura
mensurato, non autem unum
quod convertitur cum ente;
sed opponit privative, 1. q.
31. 2. c.

17 Deus est unus, 1. q. 11. 3.
0. & q. 103. 3. 0

18 Est maxime unus, 1. qu.
11. 4. 0. & q. 28. 3. c. & q. 30. 1. ad
2. & q. 39. 3. c.

19 + Deum esse unum potest
ratione demonstrari, & potest
fide teneri, 1. q. 2. 0

20 Deus est unus per unam
essentiam, & eis una unitas, 1.
q. 103. 3. 0

21 Est unus secundum quod
unum convertitur cum ente,
non autem secundum quod unum
est principium numeri,
1. q. 11. 3. ad 2. & q. 103. ad 2

22 Unitas divina persona
est major unitate que est prin-
cipium numeri, quia est per se
subsistens, completa, & habens
in re quicquid pertinet ad
rationem unitatis, 1. q. 11. 4. ad
2. & q. 2. 9. ad 2

23 Est major unitate naturae
& persona in mobi, & unitate
anima, & corporis, 3. q. 2. 9.
ad 3

24 Pater & filius in divinis
sunt unus, non autem unus,
1. q. 3. 1. ad 4

25 In patre & filio non est
discrepanza, sed una divinitas,
ut dicit Ambor. 1. q. 11. 2. c.

26 Omnia entia sunt unum
propter partem tripliciter, scilicet
quia in parte primo uni-
tas inventitur, & ratio principi-

pii quasi primi, & ab eius uni-
tate est quod una natura in o-
mnibus propagetur. Et omnia
extra sunt aquila propter tri-
pliciter, scilicet quia
aqualitas est in filio, in qua-
ntum filius, in quantum verbum,
& in quantum est imago. Et
omnia entia sunt connecta pro-
pter Spiritum sanctum tripliciter,
scilicet quia procedit ut
amor, amor autem est con-
nexio duorum, quae connexio
requirit tria, scilicet duo con-
nexa, & unum connectens, 1.
q. 39. 8. c.

1 Universale tripliciter, scili-
cat universale in re, id est na-
tura communis in particula-
ribus, universale potest rem,
id est abstractum ab eis, & uni-
versale ante rem, id est forma
universales rerum in membris
angelorum, 1. qu. 55. 3. ad 1. &
ad 2.

2 Universale sumitur dupli-
citer, scilicet pro natura rei
cum intentione universalita-
tis, & pro natura ut est in par-
ticularibus. Primo modo uni-
versale est posterius, sed se-
condo modo universalius et
prius minus universalis via ge-
nerationis, & temporis, sed
et & converto ordine perfec-
tionis, & intentionis natura,
1. q. 83. 1. ad 1. & 12. q. 29. 6. c.

3 Universale quod
ram est in singularibus, sed
quod intentionem universalis
est in intellectu, 1. qu.
85. 2. ad 2. & 12. q. 20. 6. c.

4 Universale pro natura est
principium formale essendi &
cognoscendi singulare, sed
universale pro intentione uni-
versalitatis est principium co-
gnoscendi tantum, 1. qu. 85. 3.
ad 4

5 Cognitio universalis du-
plex, scilicet ex parte obiecti
& ex parte medii, 1. qu.
35. 3. ad 2

6 Universale dicitur esse
sempor, & ubique vel secun-
dum diversa esse, vel negative,
quia non determinat sibi lo-
cum, nec tempus, 1. q. 8. 4. ad
1. & ad 2. & q. 16. 7. ad 2

7 Universalius continet plu-
ria in potentia, & pauciora in
actu,

V O 615
rationis non est voluntarium,
nec involuntarium, 12. q. 6. 7.
ad 3. & q. 10. 3. c.

8 + Universale est comman-
de multis secundum rem, 1.
q. 13. 9. c.

9 Voluntarium secundans
rationem perfectam soli natu-
rae rationali convenit, britis
autem convenient secundum ra-
tionem imperfectam, 12. q. 6.
2. o.

10 Voluntarium est maxime
in actibus hominis, quia ma-
xime cognoscit finem sui ope-
ris, & movere se, 12. q. 6. 1. o.

1 Voluntas est appetitus ra-
tionalis, 1. q. 78. 1. ad 3. & qu.
80. 1. o. & q. 81. 1. c. & q. 8. 4. c.
& 12. q. 6. princ. & 2. ad 1. &
q. 8. 1. c. & q. 26. 1. c. & q. 46. 4. ad 1.
1. & q. 56. 5. ad 1. & q. 59. 4. c. &
12. q. 24. 1. c. & q. 37. 1. c. & qu.
58. 4. ad 1

2 Est media inter rationem,
& concupiscentiam, & move-
tur ab utraque, scilicet a ratio-
ne in continente; & a con-
cupiscentia in incontinente, 12.
q. 155. 3. ad 2

3 Est rationalis per partici-
pationem, 12. q. 56. 6. ad 2. &
q. 59. 4. ad 2. & qu. 61. 2. c. fin. &
ad 2. & 22. q. 58. 4. ad 3

4 Humana potest aliquid
velle ex iudicio rationis, no-
sequeant passionem appetitus
sentitivi, 1. q. 11. 2. ad 3. & qu.
115. 4. c. fin. & 12. q. 10. 3. o.

5 Antecedens & secundus
quid potius est velleitas, quanta
aboluta voluntas, 1. q. 29. 6.
ad 1. s.

6 Duplex, scilicet voluntas, &
natura, & voluntas ut volun-
tas, id est voluntas delibera-
ta, 1. q. 83. 4. o.

7 Voluntas ut natura, & vo-
luntas deliberata, non differ-
unt essentialiter secundum
potentias, sed ut consequuntur
cognitionem naturalem, & co-
gnitionem per inquisitionem,
1. q. 83. 4. o. & 3. q. 18. 3. c. ad 1

8 Voluntas ut voluntas est
ad utrumlibet, sed voluntas ut
natura, vult aliquid natura-
liter & determinate, 1. q. 41. 2. c. &
12. q. 10. 1. o.

9 Voluntas hominis duplex,
scilicet aquila propter bonum
secundum se homini, in qua-
ntum est homo, & deliberata, scilicet
de bono propter aliud, 1. q. 42.
2. ad

2. ad 3. & 3. q. 18. 1. ad 3. & 3. o.
& 4. 5.c. & q. 21. 3.c.

10. Voluntas triplex, sc. acce-
dens, concomitans, & ante-
cedens, 12. q. 5. 7.c.

11. Regula voluntatis huma-
na duplex, sc. una propinqüa
& homogenea, id est, ipsa hu-
mana ratio, alia vero remota,
& heterogena, id est, prima
regula, sc. lex aeterna, quae est
quasi ratio Dei, 12. q. 21. 1.c. &
q. 71. 6.c.

12. Aliquid esse, vel aliquid
fieri voluntate, contingit du-
pliciter, sc. vel voluntate com-
mitante, vel voluntate ut
principio, 1. q. 41. 2.c.

13. Aliquis vult aliquid tri-
pliciter, sc. appetitu naturali;
sicut omnes homines volunt
esse, & vivere. Alio modo per
elefactionem ex aliqua praem-
editatione. Alio modo non per
se, sed in causa sua, sicut eum
vele infirmari dicimus, qui
comedit nixiva; & vele fa-
nari eum qui medicinam ac-
cepit, 21. q. 30. 1.c.

14. Aliquid potest esse voli-
tum nunc & non prius dupli-
citer, sc. vel quia incipit esse
bonum, vel quia incipit esse
cognitum, 1. q. 19. 7. c.

15. Objectum voluntatis est
bonum, 1. q. 48. 5.c. & q. 51. 2.c.
& q. 105. 4.c. & q. 106. 2.c. & 12.
q. 1. 6. & q. 5. 8.c. & q. 8. 1. o. i-
tem 2.c. & q. 9. 3.c. & q. 10. 2.c.
& q. 20. 1.c. & q. 60. 1. ad 1

16. Objectum voluntatis est
bonum universalis, 1. q. 59. 4.c.
& q. 80. 2. ad 2. & q. 82. 4. c. ad 1.
& 12. q. 105. 4.c. & 22. q. 1. 2. ad
3. & q. 2. 7. 8.c. & q. 9. 1. c. ad 3.
& 3. 6.c. item q. 10. 1. c. ad 3. item
22. q. 24. 1.c. & q. 25. 2.c. & 3. q.
29. 3.c.

17. Objectum voluntatis est
bonum apprehensum, 1. q. 80.
2.c. ad 1. & q. 82. 3. ad 2. & 4. c.
& 12. q. 8. 1. o. & q. 13. 5. ad 2. &
q. 10. 1. ad 3. & 3. o. & q. 10. 1.c.
& q. 10. 2. ad 1. & q. 17. 2. o. & q. 76.
2. ad 3. & 22. q. 4. 7.c. & q. 7. 1.c.
& 2. ad 1. item q. 9. 4.c. & q. 82.
3.c.

18. Romana, & finis est objec-
tum voluntatis, 12. q. 1. c. &
2. ad 3. item 3.c. & q. 5. 4. ad 3.
item q. 11. 1.c. & 22. q. 4. 1. 8.c.

19. Voluntas potest velle al-
iquid in ordine ad aliud, quia
pertinet in suum objectum con-
sequenter ad apprehensionem
rationis, 22. q. 58. 4. ad 3

20. Finis est objectum volun-
tatis, 1. q. 48. 1. ad 2. & 12. q. 1. 1.
ad 2. & q. 7. 4.c. & q. 9. 3.c. & q.
18. 5. 7.c. & q. 19. 2. ad 1. & q. 10.
1.c. & q. 72. 1. ad 1. & 3.c. & q.
73. 6.c. & 22. q. 8. 8.c. & q. 21. 7.c.
& q. 11. 1.c. & q. 12. 2.c. & q.
180. 1. 6.

21. Bonum in communi, ulti-
mus finis, & omne naturale
volenti, est voluntum natura-
liter, 12. q. 10. 1.o. & 22. q. 14.
1. corp.

22. Cujuslibet voluntatis vo-
litione est duplex, sc. principale,
id est finis, & secundarium,
i.e. qua sunt ad finem, sed vol-
litione principale est causa finalis
voluntatis distincta rea-
liter ab eo, non alterius nisi se-
cundum modum significandi,
non autem voluntum secunda-
rium, 12. q. 8. 2. 3. 0.

23. Bonum & malum sunt
objectum voluntatis, primum
quidem ad proficendum, se-
cundum autem ad fugiendum,
1. q. 20. 1.c. & 12. q. 8. 8. ad 1. &
q. 74. 2. ad 2

24. † Qui vult bonum pro-
pter indebitum finem, vult
bonum sub ratione mali, 12.
q. 19. 7. ad 2. & ad 3

25. Voluntas tendit tantum
in bonum existens, vel in bo-
num apparet, & sic tendit in
non ens sub ratione boni, 1.
q. 19. 9.c. & q. 82. 2. ad 1. & 12.
q. 6. 4. ad 3. & q. 8. 1. o. & q. 18.
4. ad 1. & q. 19. 1. ad 1. & q. 27. 1.
1. ad 1. & q. 29. 4.c. ad 5. & q. 74.
1. ad 1. & q. 77. 2.c. & quæst. 80.
1. corp.

26. Operatio voluntatis, scil.
velle, nihil aliud est, nisi in-
clinatione voluntis in objectum
voluntatis, 1. q. 82. 2.c. & q. 90.
87. 4.c. & q. 105. 4.c. & q. 106.
2.c. & q. 111. 1.c. & 12. q. 6. 4.c.

27. Voluntas pro facto repu-
tatur, 1. q. 64. 2. ad 3. & 12. q. 20.
4.c. & 1. q. 68. 2. ad 2. fin.

28. Sufficit bona voluntas,
ubi deest facultas, quia laus
virtutis in voluntate constituit,
non autem in potestate. Et ideo

deficere ab aquilitate, quæ est
medium iustitia, propter de-
fectum potestatis, non dimi-
nit laudem virtutis, si non
faerit defectus ex parte volon-
tatis. Et etiam in baptismo,
apud Deum voluntas pro fa-
cto reputatur, ei qui non ha-
bet tempus operandi, 22. q. 81.

6. ad 3. & q. 105. 3. ad 5. & q.
107. 1. ad 2. & 3. q. 68. 2. ad 3.
fin.

29. Omne illud, ceius principi-
piam est voluntas, quantum
in se est, potest esse, & non
esse, & potest esse tale, vel ta-
le, & potest esse tunc, vel
nunc, 1. q. 41. 2.c.

30. Actus voluntatis & cuius-
libet appetitus tendit in bonum,
& in malum sicut in
propria objecta; sed in bonum
tendit prius & per se, in malum
vero secundario, & per aliud,
in quantum opponitur
bono, 1. q. 20. 1.c.

31. Actus voluntatis est ad
bonum, prosequendo illud, sed
est ad malum fugiendo tantum.
Primos dicunt voluntas, se-
cundos vero dicunt voluntas,
12. q. 8. 1. ad 1. & ad 2

32. Bonitas & malitia actus
voluntatis dependet ex objecto
tantum ex ratione, & ex lege
æterna, 12. q. 19. 0. & q. 21.
1. o.

33. Actus voluntatis discor-
dans a ratione recta, vel con-
cordans cum ratione errante,
est malus, 12. q. 19. 5. 6. 0.

34. Voluntas potest moveri
dupliciter, scil. ab exteriori,
id est ab objecto, vel a repre-
sentante illud, & ab intrinseco,
id est vel a se, vel a can-
tante eam, 1. q. 105. 4. 0. & q.
106. 2. c. & q. 111. 2. c. & 12.
q. 9. 4. 0. & q. 80. 1.c.

35. Aliquid movet voluntas
ex parte objecti tripliciter,
scil. ipsum objectum, pro-
ponens, vel offerens, objectum
voluntati, & persuadens ratio-
ni, 12. q. 80. 1.c.

36. Voluntas movetur ab ap-
petitu sensitivo ex parte objec-
ti, quod videtur convenire
vel disconvenire, secundum
dispositionem hominis per pa-
fiones, 12. q. 9. 2. 9. & 5. c. fi.

& q. 10. 3. o. & q. 75. 2. 6. &
q. 77. 1. o.

37. Oportet quod voluntas
moveatur ab aliquo exteriori
dupliciter, scil. ab objecto, &
quod exercitum primi actus
eius, 12. q. 9. 4. 0. & q. 17. 5.
ad 2. & q. 105. 8. ad 1

38. Nec moveatur necessario
ab aliquo objecto, quod exerci-
citum actus, sed quod deter-
minationem actus, moverit
ab aliquo objecto, non autem
ab omni objecto, nec a passio-
ne, nec a Deo, sed tantum ab
ultimo fine, 1. q. 82. 1. 2. 0. &
12. q. 10. 0. & q. 80. 1.c.

39. Voluntas moveatur a se,
quia in quantum vult finem, est
in actu, sed respectu eorum
qua sunt ad finem, est in po-
tentia, 12. q. 9. 3. o. & 4. c. &
q. 17. 6. ad 1. & q. 74. 1. ad 3.
22. q. 82. 1. ad 1

40. Voluntas distinguitur con-
tra naturam, sicut una caufa
contra aliam, licet habeat modum
naturalium, in quantum funda-
tur in natura, 12. q. 10. 1.
ad 1. & q. 51. 1. ad 1

41. Voluntas hominis nec a
natura, nec ex necessitate mo-
vetur ab appetitu inferiori, 12.
q. 10. 3. b.

42. Non est determinata ad
unum sicut natura, quia vol-
luntas sequitur formam uni-
versalem, natura vero requi-
tet formam particularē, 12.
q. 41. 2. c. & 12. q. 10. 1. ad 3.
& q. 13. 1. c. & q. 50. 5. ad 3

43. Voluntas determinatur ad
unum per consilium rationis,
non autem necessario per ali-
quod agens extrinsecum, 12. q.
50. 2. ad 3. fin.

44. Voluntas dicta per esen-
tiam est in ratione dicta per
essentiam, sed voluntas parti-
cipative sumpta est in ratione
per participationem, 1. q. 18.
2. c. ad 1

45. Voluntas etiam a Deo
cogit non potest, et si posset ab
illo de necessitate mutari, o-
perando in illa sicut in natura,
12. q. 6. 4. ad 1. & q. 9. 6. c. &
q. 10. 4. 0.

46. † Voluntas a nulla re
creata cogit potest, neque ne-
cessario moyesi, 12. q. 6. 4.c.

47 † Passiones animi non meliori bono , 22. qu. 88. 2. o. & 10. corp.

48 Expedit vovere , quia votum firmat voluntatem in bono , nec tamen libertatem diminuit , nec est periculorum de se , sed est culpa mutanans voluntatem , sed assimilat beatitatis , 22. q. 88. 4. o.

49 Vomitus potest sine culpa procurari , de consilio medicinae , in remedium languoris , 22. qu. 148. 6. ad 2. & qu. 150. 2. ad 3

50 Multum comedere vel bibere proper vomitunt , secundum confitum medicinae , non est peccatum , licet ebrietas non excusat a peccato , 22. q. 150. 2. ad 3

51 Vomitus per ebrietatem , vel voracitatem est vitiatus , non autem si contingat infirmitatis causa , 2. quest. 83. 6. ad 7

52 Votum dicitur a voluntate , quasi a primo movente rationem , ad promittendum , 22. q. 88. 1. ad 2

53 Vovere est actus latræ , seu actus religionis , licet actus aliarum virtutum sunt materia ejus , 22. qu. 88. 5. o. & c. ad 2. & q. 189. 2. c.

54 Votum est promissio Deo facta de meliori bono , quod , videbiles non cadit sub necessitate absoluta , neque sub necessitate finis , sed de actibus virtutum , qui Deo placere noscuntur , 22. q. 88. 1. o. & 2. 4. c. & s. c. ad 1. & 7. 12. c. & q. 189. 3. c.

55 Votum est testificatio quædam promissionis spontaneæ , quæ debet fieri Deo de iis , quæ Dei sunt , 22. qu. 28. 1. c. fin. & q. 189. 3. c.

56 Ad votum tria de necessitate requiruntur , scil. deliberatio , propositum , & promissio , in qua promissio perficitur ratio voti , sed quandoque superadditur pronunciatio oris , & testimonium aliorum , ad quandam confirmationem voti , 22. q. 88. 1. o.

57 Votum fit soli Deo , licet sit de eo quod aliquando fit Sanctis , 22. q. 88. 5. ad 3

58 Sub voto non cadunt peccata , nec indifferentia , nec necessaria absolute , nec proper finem , nisi ut voluntaria , sed vatum debet semper fieri de lege naturali , durante obliga-

tione eius , que esset vel ex se , vel auctoritate superioris in his quæ in dubiis venturum dispensant vel communitatis , 22. q. 88. 10. ad 2. & 12. ad 2

59 Omne vatum rite factum obligat , ideo transfigiens illum peccat mortaliter , 22. q. 88. 3. o. & q. 189. 3. c.

60 Perdens virginitatem , quam voverat , repetat facere quod potest , scil. tenetur continere , & posse , si perdidit ex culpa sua , & similiter in aliis , 22. q. 79. 3. ad 2. & q. 88. 3. ad 2

61 Vovere nunquam convenit Christo , quia Deus erat , & habebat voluntatem firmatam ut comprehensor , 22. qu. 88. 4. ad 3

62 Votum singulare duplex scilicet votum simplex & complexum ; primum est promissio sola : secundum vero est promissio , & datio , 22. qu. 189. 2. ad 1. & s. c.

63 Votum solemnizatur duplice tantum , scil. per suffictionem ordinis facri , & per professionem certæ regulæ , 22. q. 88. 7. o. & 9. c.

64 Votum simplex impedit matrimonium contrahendum , sed non disimit contrahendum , non tamen potest petere debetum sine dispensatione ecclesiastice auctoritate apostolica ; votum vero solemnem facit utrumque , 22. qu. 88. 7. b. & qu. 189. 8. ad 2

65 Opus ex voto est laudabilis , & magis meritорum quam opus fine voto , 22. qu. 88. 6. o. & qu. 189. 2. c. & 3. q. 28. 4. c.

66 Opus ex voto , displices , cum voluntate implendi illud , est magis meritорum , quam opus placens sine voto , ceteris paribus , 22. q. 88. 6. ad 2

67 † Virtus voti est obligatio ejus , quæ est major in votum solemnem , quam in votum simplicem , & quoad Deum , & quoad homines , 22. q. 88. 7. ad 1

68 Votum obligat secundum intentionem votantis , scil. ad reddendum statim , vel ad certum tempus , vel cum conditione , 22. q. 88. 1. ad 3. & q. 189. 3. ad 2. & 4. c.

69 Observare vatum est de lege naturali , durante obliga-

tione eius , que esset vel ex se , vel auctoritate superioris in his quæ in dubiis venturum dispensant vel communitatis , 22. q. 88. 10. ad 2. & 12. ad 2

70 Omne vatum rite factum obligat , ideo transfigiens illum peccat mortaliter , 22. q. 88. 3. o. & q. 189. 3. c.

71 Perdens virginitatem , quam voverat , repetat facere quod potest , scil. tenetur continere , & posse , si perdidit ex culpa sua , & similiter in aliis , 22. q. 79. 3. ad 2. & q. 88. 3. ad 2

72 Nullus potest se ex voto firmiter obligare ad id , quod est in potestate alterius tantum , 22. qu. 88. 8. o. & 9. c. ad 2. & quæst. 189. 5. o.

73 Non habentes usum rationis , ut amentes , & pueri ante annos pubertatis , non possunt vovere , 22. qu. 88. 9. c. & q. 189. 5. c.

74 Puer ante usum rationis non potest se obligare ad aliquid ex voto , quo usurrationis habito , potest se obligare , sed omne vatum ejus , etiam vatum religionis ante annos pubertatis , id est ante annos quatuordecim in puer , vel ante annos duodecim in puerilla , potest irritari a parentibus , & a tutoribus , non autem post annos pubertatis , 22. q. 88. 8. ad 2. & qu. 189. 5. c.

75 Filius etiam post annos pubertatis non potest aliquid vovere quoad res domesticas quæ conuenient patris , 22. q. 88. 8. ad 2

76 Vovens illud , quod non est in potestate sua , non peccat , quia in eis voto intelligitur debita conditio , scilicet si suis superioribus placuerit , vel si non contradicant ; quia conditione exente , tenetur implere votum , 22. q. 88. 8. ad 1. & ad 4. & 9. b. & ad 2. & 12. ad 2. & qu. 189. 5. ad 4

77 Fidatio voti est quædam infidelitatis species , & ad fidelitatem pertinet servare promissa , 22. q. 88. 3. c.

78 Omne vatum temporalis datum in saeculo , etiam vatum cracis in subdium terra sanctæ , solvit per ingressum

79 religionis , fine alia dispensatione , quia votum religionis includit omnia vota , ratione permutatis , & obedientia , nec singularitas convenient ei , & onus religionis sufficit , & est quodammodo magis ampliatio voti , quam voti commutatio , 22. qu. 88. 12. ad 1. & qu. 189. 8. ad 2. & qu. 189. 3. ad 3. item 7. c.

80 Si quis vovendo prius contigitavit de religione communiter , & post elegerit unam , tenetur simpliciter ad religionem , ideo si non potest recipi in religione a se electa , tenetur aliam quædere ; si autem e converso , interlinxit , si velit , 22. q. 88. 3. ad 2. & q. 189. 3. ad 2

81 In votis potest dispensari , inquit in aliquo casu illud quod cadit sub voto est simpliciter malum , vel inutile , vel impeditivum majoris boni , non autem inquit in quantum illud est de jure naturali , vel divino , 22. q. 88. 10. o.

82 Dispensatio voti est , cum absolute determinator non esse servandum , commutatio autem voti est , cum pro eo aliquid aliud imponitur , 22. qu. 88. 10. c.

83 Votum potest ex causa rationabili commutari in aliud melius , vel in aliud minus periculofum , sicut & dispensari , 22. q. 88. 10. c. f. & ad 1

84 In utroque autem requiritur auctoritas ecclesiæ , in persona Dei , 22. qu. 88. 2. ad 3. & 12. ad 2

85 Vota de rebus vanis , & inutilibus non debent dispensari , nec servari , sed debent derideri ; sicut vota de non peccinaria caput in rati , vel tali die , quia talia vota mulierum sunt magis fortigie , quam

vota, & sunt reliquia quedam idolatria, secundam quam servabantur dies & menses; & peccant talia voventes, quia cum infidelibus etiam nec nomina debemus habere communia, secundum Hieronymum, 22. q. 88. 2. ad 3.

36 Papa habet plenariam potestiam dispensandi in omnibus votis dispensabilibus, alii vero participative, secundum quod Papa concedit eis, 22. q. 88. 12. ad 3.

37 Solus Papa potest dispensare in votis perpernis, ut in voto continentia, & religionis, & in voto crucis in subdilium terra sanctae, & in voto peregrinationis ad transferendum ad terram sanctam, alii vero praediti possunt dispensare in aliis votis, nisi Papa dispensationem sibi reservet, sicut in voto terra sanctae, & similibus, 22. q. 88. 12. ad 3. & q. 184. 6. c. n. & qu. 185. 4. c. f. & q. 189. 2. c.

38 Si praeditus dispensat fine apparenti causa in votis, dispensatio praediti non excusat voventem in manifestis a culpa, sicut si praeditus dispensaret cum aliquo super voto de ingressu religionis, nulla apparentia causa obstante, 22. q. 88. 12. ad 2.

39 Si causa dispensandi in voto sit apparent, vel dubia, potest fieri iudicio praediti dispensantis, vel communitatis votum, non autem iudicio proprio, quia ipse vovent non gerent vicein Dei, nisi forte in causa, in quo id quod votavit, est manifeste illicitum, vel non posset opportune ad superiorum recurrere, 22. q. 88. 12. ad 2.

40 In voto continentia non est dispensandum propter periculum mortis corporalis, quia bonum continentia, etriam sine voto, est multo melius quam falsus corporis, & per alia remedia provideri potest, 22. q. 88. 11. ad 3.

41 In voto continentia & religionis, pro professionem solemnizato, etiam Papa non potest dispensare, licet quidam

juristi ignorantes contrarium dicunt, quia periculis humanis obviandum est per humana, & non per divina, 22. q. 88. 11. o. & qu. 186. 8. ad 3. & qu. 189. 8. ad 5.

42 Simplex votum erit dirimatum matrimonium contraheandum, contra eum tamen nullatenus tollit, suppli. q. 53. 1. o.

43 Votum sollempne ex sua natura non modo contraheendum,

sed & contra eum matrimonium tollit, cum per illo ho-

mo sibi corporis potestatem amiserit, Deo se ad perpetuum continentiam dedicando, sup. q. 53. 2. c.

1 Vox super Christum in baptismo, transfiguratione, & oratione fuit effectiva a deo Trinitate, sed representativa appropriatrix Patri, 3. q. 19. 8. ad 3.

2 Anima potest formare voces corporales, sicut unitas corporalis, non autem angelus, 1. q. 51. 3. ad 4.

3 Voces non significant species intelligibiles, sed significant ea que sibi formatae intellectus ad judicandum de rebus exterioribus, 1. q. 85. 1. ad 3.

1 Usura in evangelio metaphorice accipitur, scil. profectio per excellencia bonorum spiritualium, quam exigit Deus, volens ut in bonis acceperis ab eo semper proficiamus, quod est ad utilitatem nostram, & non eius, 22. q. 78. 1. ad 1.

2 Usura est pretium pecunia mutuata, vel cuiuscumque rei, cuius usus est consumptio, vel distractio eius, 22. q. 78. 1. c.

3 Accipere pretium pro principali utu pecunia, qui est distractio eius, est usura, non autem pro secundario utu eius, scil. ad ostentationem, vel in pigiis, sed in usu vautorum et converto, 22. q. 78. 1. c.

4 Usura secundum se est iniusta contra legem naturae, & peccatum mortale, quia idem bis venditur, vel venditur id quod non est, 22. q. 78. 1. o.

5 Theologi considerantes iniusti & injusti rationes, subtilius exponentes nomina hæc designantia, large extendent hanc

domini significationem ad incrementa quia provenient ex uso omnium rerum, per similem usum & rationem, & non tantum pecunia, 22. q. 78. 1. 2. o.

6 Significans primo nomen usura incrementum quod paripes pecunia ex usu suo; secundum autem etiam significat superabundantiam, quam pariter qualibet res ex usu suo, summa cum usu pecuniae, 22. quae, 78. 1. c.

7 Qod ab extraneis Iudei usurpari acciperent, non fuit consensu quasi licitum, sed permisum, ad majus malum vietandum, 12. q. 108. 1. ad 1. & 22. q. 78. 1. ad 2.

8 Mutyans potest exigere recompensationem eorum tantum, quæ pecunia non mensuratur, puta benevolentiam, & amorem eius cui mutuavit, vel aliquid huiusmodi, 22. q. 78. 2. o.

9 Et potest deducere in passum recompensationem damni, per quod subtrahitur sibi aliquid quod debet habere, hoc enim non est vendere usum pecuniae, sed damnum vitare, & potest esse, quod accipiens mutuum magis damnum eviter, quam dans incurrit; unde accipiens mutuum cum sua utilitate damnum alterius recompensat, 22. q. 78. 2. ad 1. & 3. c.

10 Recompensationem vero damni, quod consideratur in hoc, quod de pecunia non laetratur, non potest in passum deducere, quia non debet vendere id quod nondum habet, & potest impedihi multipliciter in habendo, 22. quast. 78. 2. ad 1.

11 Nec quidquid de pecunia usuraria aliquis lucratuerit, quia id, quod de tali re est acquistum, non est fructus huiusmodi rei, sed humana industria, nisi forte per detentum talis rei alter sit damnatus, omitendo aliquid de bonis suis, tum enim lucras tenetur ad recompensationem documentum, 22. q. 78. 1. o.

12 Et tenetur mutuans compungere in fortis usum venia-

lem pignoris, 22. q. 78. 2. ad 8.

13 Sed non potest deducere in passum, ut sibi remutetur, sed potest recipere mutuum sine obligatione, 22. quast. 78. 2. ad 4.

14 Et potest accipere munera gratis oblata, non autem cum pacto tacito vel expreto, 22. q. 78. 2. o.

15 Quicumque ergo ex usu ratione mutul sperat lucrum, peccat usura virtus, secundum autoritatem euangelii, sed non sic qui ex usu virtute dannum, ut si forte per detentum talis rei mutuatur alter sit damnificatus, amittendo aliquid de bonis suis, tunc enim tenetur ad recompensationem noctamenti, sicut & tenens pecuniam ultra terminum tenetur restituere, non quidem rotum lucrum possibile, sed secundum astimationem, pensatis perculis, laboribus, & expensis, 22. quast. 62. 4. ad 1. & ad 2. & quast. 78. 1. ad 3. & 2. ad 1. & 3. corp.

16 Quia mutuum debet fieri gratis & sine spe lucri, quandoque in usuo, vel ex usuo intenditur spes lucri, tunc non caret virtus usura, sed sic non est in emptione, & venditione, nisi habeat rationem mutui; si enim aliquis carius uite vendere res suas, quam sit justum pretium, ut de pecunia solvenda emptorem expectet, manifeste usura committitur, quia huiusmodi expectatio pretii solvendi habet rationem mutui; unde quicquid ultra justum pretium pro huiusmodi expetatione existit, est quasi pretium mutui, quod pertinet ad rationem usura. Si militer etiam si aliquis emptor velit rem emere vilius quam sit justum pretium, eo quod pecuniam ante solvit, quam potest ei res tradi, est peccatum usura, quia etiam ista anticipatio solutionis pecuniae habet mutui rationem, cujus quoddam pretium est, quod diminuitur de justo pretio rei emptae; si vero aliquis de ipsa